XXIV. évfolyam 2016/2. szám

TEHETSÉG

A Magyar Tehetséggondozó Társaság kiadványa

A tartalomból:

„Az imposztor-szindrómát úgy határozhatjuk meg, mint az inadekvátsággal kapcsolatos érzések és gondolatok összességét…”
Dr. Tóth László: Az imposztor-szindróma

***

„A tehetséges gyerekek tanárait speciális kihívások (is) érik, ezért speciális személyiségjegyek és készségek is szükségesek munkájukhoz…”
Dr. Koncz István: A tehetséges gyermekek tanárai

***

„Minden szereplés, de különösképpen egy-egy versenyre készülés alkalmával nehéz döntés a felkészülésre szánt optimális idő tervezése. Ismernünk kell növendékeinket ebből a szempontból is.”
Szűcsné Farkas Zsuzsanna: Értékelés és tehetséggondozás a református fenntartású művészeti iskolákban.

***

„…a mohácsi képességvizsgán megoldott feladatsort sem a korabeli ismeretek, sem mai felfogásunk alapján nem lehet „tehetségvizsgálatnak” tekinteni. Nem túl nehéz pszichológiai tesztekkel kiegészített felvételi eljárásról volt szó: némely feladatnál inkább az elemi iskolai oktatás hiányosságai okoztak gondot a felvételizőknek, nem képességeik hiánya.”
Bánfai József: Az állami tehetségmentő akció kiválasztási folyamatának első változata
(II. rész Vizsgafeladatok.)

Húsz éve

jelent meg A Tehetségfejlesztés pszichológiája című tehetséggondozási alapmű a Kossuth Egyetemi Kiadó gondozásában, Balogh László, Herskovits Mária és Tóth László egyetemi oktatók szerkesztésében. Ebben olvasható ismertető leírás a diszszinkrónia jelenségéről, amit 1985-ben írt le Jean-Charles Terrassier francia pszichopedagógus.

A szakszó a tehetséges gyermekek fejlődésbeli egyenetlenségének összefoglaló megnevezését jelöli. A fejlődésbeli egyenetlenség területei a következők:

Intellektuális-pszichomotoros diszszinkrónia: elsősorban az olvasás és az írás képességének különböző fejlődési ütemében nyilvánul meg. A tehetséges gyermekek általában mg az iskolába lépés előtt megtanulnak olvasni, de az írás elsajátításával – fejletlen kézmozgásuk következtében - azonban nehézségeik vannak. Többségük igyekszik ezen javítani, de az erős akaraterő nem mindig vezet sikerre: kézizmaik megmerevednek, emiatt nagyméretű, remegő körvonalú, szabálytalan betűket írnak. Grafikus teljesítményük nincs szinkronban mentális eredményességükkel. Végül ez odavezethet, hogy a gyermek negatív attitűdöt alakít ki az írással szemben és igyekszik azt elkerülni.

Nyelvi-gondolkodási diszszinkrónia: a tehetséges gyermekek gondolkodási képessége jóval meghaladja nyelvi teljesítményüket. Ez I.Q-ban kifejezve mintegy 30 pontnyi különbséget jelent a nonverbális intelligencia javára. Ez a nehézség leginkább a matematika tanulásában mutatkozik meg: mivel azt hiszi, hogy megértette a matematikai problémát, már tudja is a leckét. Ha meg kell magyaráznia a tanultakat, már nehézségei támadnak, gyenge teljesítményt nyújt, mivel nyelvi teljesítménye nem éri el intellektuális szintjét.

Intellektuális-affektív: az érzelmi fejlődés nem tart lépést az intellektuálissal. A tehetséges gyermekek gyakran arra használják kimagasló intellektuális képességeiket, hogy elrejtik érzelmi éretlenségüket. Náluk a leggyakoribb védekező mechanizmus az intellektualizáció: a szorongást keltő helyzeteket, éretlen érzelmeket igyekeznek észérvekkel megmagyarázni, így tompítva azok hatását. Ilyekor előfordulhat, hogy a túlzottan intellektualizáló tehetséges gyermeket neurotikusnak vélik.

Forrás: Dr. Tóth László: A tehetségfejlesztés kisenciklopédiája, Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2003.

Magyar Tehetséggondozó Társaság

Dr. Balogh László
elnök www.mateh.hu

Aktuális

A Magyar Tehetséggondozó Társaság Elnöksége és Választmánya 2016. április 20-án ülést tartott. Ezeken a következő napirendi pontokat tárgyalta meg. - Az Elnökség beszámolója a MTT 2015-ben végzett munkájáról; - A Társaság 2015. évi gazdálkodási beszámolója; - A MTT közhasznúsági jelentése; - A „Tehetségekért” MTT - kitüntetés odaítélése; - A MTT 2016. évi, 27. Országos Konferenciája végleges programjának tartalma. Mind az Elnökség, mind a Választmány minden előterjesztést elfogadott, s azt követően még aznap a Társaság rendes évi Közgyűlésére is sor került, amelynek meghívója az Alapszabályunknak megfelelően több mint egy hónappal e rendezvény előtt közhírré tétetett. A Közgyűlésen a szokásos évi értékeléseket végeztük el a következő napirendek szerint: 1. Az Elnökség beszámolója a MTT 2015. évben végzett munkájáról. 2. A Társaság 2015. évi gazdálkodási beszámolója. 3. A MTT közhasznúsági jelentése, valamint az „Egyebek” napirendi pontban további felvetésekre is lehetőség volt. A Közgyűlés az előterjesztéseket egyhangúlag fogadta el, s az alábbiakban határozta meg Társaság a 2016. évi főbb feladatait:

- A szekciók magas színvonalú munkájának fenntartása, további erősítése szakmailag és területileg egyaránt;
- A MTT- honlap tartalmi gazdagításának folytatása;
- A szervezettség további erősítése: taglétszám növelése, különösen a dunántúli és dél-alföldi területeken;
- A Nemzeti Tehetség Program megvalósításában való további intenzív közreműködés;
- Továbbra is széleskörű szakmai együttműködés a kormányzati és minisztériumi szervekkel tehetségügyben;
- A határon túli magyar tehetség-szervezetekkel, műhelyekkel a kapcsolatok további erősítése, - További harmonikus együttműködés a Nemzeti Tehetségsegítő Tanáccsal és a MATEHETSZ-szel;
– A Választmány egri kihelyezett ülésén felvetődött, a hazai tehetséggondozást érintő problémák (részletek az Aktuális 2015.4-ben) megoldásaira folyamatosan keresnünk kell a lehetőségeket, együttműködve más érintett szervezetekkel.

A Közgyűlési beszámoló részletei olvashatók a Honlapunkon és a Tehetség folyóirat 2016.2. számában.

Itt hívjuk fel ismét a figyelmet, hogy a MTT 27. Országos Konferenciája a kisvárdai Bessenyei György Gimnáziumban kerül megrendezésre 2016. szeptember 23-24-én. A részletes program már olvasható a MTT- Honlapon és a Tehetség folyóirat 2016.1. számában. A Jelentkezési lap és a technikai tájékoztató augusztus 20. körül kerül fel a Honlapra (www.mateh.hu), annak felhasználásával lehet a konferenciára regisztrálni.

2016. június 15.
Dr. Balogh László

Az imposztor-szindróma

Dr. Tóth László

Az imposztor-szindrómát úgy határozhatjuk meg, mint az inadekvátsággal kapcsolatos érzések és gondolatok összességét, amely rendületlenül tartja magát az olyan információt hordozó jelzések ellenére is, hogy épp az ellenkezője igaz (az imposztor jelentése: csaló, szélhámos, svindler). Ezt az egyén belsőleg úgy éli meg, hogy állandóan kételkedik önmagában, és intellektuális szempontból csalónak érzi magát. Oktatási kontextusban főként olyan jól tanuló főiskolai/egyetemi hallgatókról, doktoranduszokról van szó, akik úgy érzik, hogy nem igazán sikeresek, kompetensek, okosak, csak úgy tesznek, mintha azok lennének. Az imposztor-szindróma nem tekinthető önálló pszichológiai zavarnak (nem szerepel a Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – A mentális betegségek diagnosztikai és statisztikai kézikönyve – egyik kiadásában sem), de még elkülöníthető személyiségvonásnak sem. Inkább arról van szó, hogy ez egyfajta reakció bizonyos

Állítólag élete végén Albert Einstein is szenvedett ettől a szindrómától. Egy hónappal a halála előtt ezt mondta az egyik barátjának: „Túlbecsülik az életművemet. Sokszor volt, hogy azt gondoltam magamról, hogy akaratlanul is svindler vagyok.”

Az imposztor-szindróma ilyen és hasonló belső állításokkal jellemezhető: „Úgy érzem magam, mint egy szélhámos”. „A csoporttársaim/tanáraim/főnököm stb. előbb-utóbb rájönnek, hogy nem vagyok ide való.” „Tévedésből vettek fel.”

Az imposztor-szindrómának három alkategóriája van.

1. A csalás érzése: Meggyőződés arról, hogy az egyén nem szolgált rá a sikerre vagy a munkahelyi beosztására, és hogy mások ezt valahogy rosszul gondolták, tévedésből helytelenül döntöttek. Ez az érzés együtt jár az attól való félelemmel, hogy „rájönnek”, felfedezik, „lerántják a leplet”. Azok az egyének, akik így éreznek, ilyeneket gondolnak magukban: „Olyan benyomást keltek, mintha kompetensebb lennék annál, amilyen ténylegesen vagyok.” „Attól tartok, fel fogják fedezni, hogy a mások által nagyra tartott tudásom valójában meglehetősen hiányos.”
2. A siker szerencsének való tulajdonítása: Az imposztor-szindróma másik összetevője a siker szerencsének vagy más külső okoknak, nem pedig a saját képességeknek való tulajdonítása. Az egyén az elért teljesítményével kapcsolatban ilyeneket mondogat magában: „Egyszerűen szerencsés vagyok.” „Mázlim volt.” – és fél attól, hogy legközelebb nem lesz.
3. A siker leértékelése: A harmadik összetevő a siker komolytalanul vétele és leértékelése. Valaki például ezt gondolja: „Nem nagy dolog.” „Nem volt fontos.” Erre a leértékelésre példa, hogy az adott személy valójában komoly sikert ért el, mégsem tartja annak. Vagy ezt mondja: „Csak azért sikerült, mert könnyű volt a feladat.” Vagy: az illetőnek nehezére esik, hogy mások gratulálását fogadja, mert úgy érzi, nem érdemli meg. Ez a jelenség nem „minden vagy semmi” alapon működik. Sokan csak néhány kijelentéssel azonosulnak, másokkal nem. Sok ember az imposztor-érzésekkel csak bizonyos szituációkban azonosul, más szituációkban nem. Az is lehet, hogy mi magunk nem azonosulunk ilyen érzésekkel, de vannak barátaink, akik igen.

Kiknek lehet imposztor-szindrómája?

Az imposztor-szindróma legtöbbször a nagy teljesítményt nyújtó, sikeres embereknél fordul elő. Nem az alacsony önbecsülésből származik, mert az alacsony önbecsülést a következetesen alacsony teljesítmény alakítja ki. Az imposztor-szindrómánál viszont magas teljesítményről van szó, vagyis a teljesítmény és az ezzel kapcsolatos érzések és gondolatok nem felelnek meg egymásnak. A legkülönbözőbb foglalkozású emberek – így tanárok, tudósok, színészek, szociális munkások – mind átélhetik az imposztor-szindrómát. Eredetileg ezt nőkkel kapcsolatban írták le, de később kiderült, hogy az imposztor-szindrómától szenvedő férfiak száma semmivel sem marad el a nők számától.

Az imposztor-szindróma kialakulásában a szülőktől vagy nevelőktől fiatal korban kapott, illetve eltanult attitűdök, vélemények, direkt vagy indirekt üzenetek játszanak szerepet. Bizonyos családi szituációk vagy család-dinamika szintén hajlamosítanak az imposztor-szindrómára: amikor a siker és a pályairányulás konfliktusba kerül a személy nemével, vallásával, fajával vagy életkorával kapcsolatos családi elvárásokkal; olyan családok, amelyek irreális követelményeket támasztanak; olyan családok, amelyek nagyon kritikusak; olyan családok, ahol az egyik szülő folyton dicséri, a másik meg folyton bírálja a fiatalt; és olyan családok, amelyekben konfliktus és düh uralkodik. Egyes kutatók a család-dinamika két fő típusát azonosítják, mint amelyek közreműködhetnek az imposztor-szindróma kialakulásában, bár lehetnek még más típusok is.

A család címkézése: A családban a gyermekeket eltérően azonosíthatják, illetve címkézhetik. Egyes családokban például van egy „intelligens” gyermek, és van egy „érzékeny” gyermek. Miközben a gyermekek felnőnek, a családok az egyes gyermekek percepcióján nem változtatnak, bármit is tesz a gyermek. Ebből adódóan az „érzékeny” gyermeknek nem fogják elismerni az intelligenciáját akkor sem, ha jobb érdemjegyeket szerez vagy több díjat seper be, mint az „intelligens” gyermek. Az ilyen viselkedés oda vezet, hogy az „érzékeny” gyermek kételkedni kezd az értelmességében, és elhiszi, hogy a család helyesen vélekedik róla, jóllehet a bizonyítékok már rég nem támasztják alá e vélekedés.

A család üzenete a kiválóságról: Egyes családoknál a gyermek teljes támogatást élvez addig a pontig, amíg a család és a lány úgy gondolja, hogy ő kiváló, illetve tökéletes. Ahogy a lány felcseperedik, és kihívást jelentő feladatokkal találkozik, kételkedni kezd a szüleinek róla alkotott képében, és szükségét érzi, hogy a nehézségeit elrejtse annak érdekében, hogy ne zavarja meg ezt a képet.

Bár a felmerült nehézségek teljesen normálisak, ez a lány egyre inkább azt gondolja magáról, hogy ő csak egy átlagos vagy átlag alatti egyén.
Kapcsolat az imposztor-érzések és a siker között: Az imposztor-érzések azzal függnek össze, hogy az egyén képtelen internalizálni a múltbeli és a jelenlegi sikereit. Hiába sikeres, a siker nem változtat azon, hogy mit gondol magáról, nem.
Félelem a sikertől: Az imposztor-érzésekkel kínlódó embereknek van egy olyan sajátossága, hogy túlságosan szívükre veszik a kudarcot. Az imposztorokhoz hasonló emberek félnek a sikertől és az ezzel járó felelősségtől és reflektorfénytől. Minél sikeresebbek, annál nagyobb feszültséget élnek meg a belső érzések és a külső percepciók között. (A sikertől való félelem részletes leírását lásd Tóth, 2000, 166. old.)
Nyomás a kudarccal szemben: Az egyénre nagymértékű nyomás nehezedik azért, hogy aktuálisan ne valljon kudarcot, mert így tudja elkerülni, hogy mások ráeszméljenek a hiányos képességeire. Emiatt nem tudja élvezni, illetve internalizálni a sikert.

Imposztor-érzéseket gerjesztő viselkedések és vélekedések

Bár tulajdonképpen bárkinek lehetnek imposztor-érzései, mégis leginkább a tehetségesek, és közöttük is a tehetséges nőknél fordul elő leggyakrabban. Az imposztor-jelenséget is először velük kapcsolatban írta le Glance és Imes (1978).
Szorgalom: A tehetséges nők gyakran igen keményen dolgoznak azért, hogy imposztor mivoltuk rejtve maradjon. Ez a kemény munka meghozza a dicséretet, a sikert, ami gerjesztően hat az imposztor-érzésekre, és fokozza a rajtakapástól való félelmet.
Szélhámosság érzése: Egy imposztor-érzésekkel bíró nő gyakran törekszik arra, hogy olyan válaszokat adjon a tanárok kérdéseire, amelyeket hite szerint várnak tőle, ami viszont növeli azt az érzését, hogy amit csinál, az tulajdonképpen „szemfényvesztés". Pedig ez teljesen normális dolog. A tanárok tényleg annak adnak jelest, akik jól megfelelnek az elvárásnak. A vonzerő kihasználása: A tehetséges nők gyakran bevetik az intuitív fogékonyságukat és vonzerejüket, hogy helyeslést és dicséretet kapjanak a (férfi) tanáraiktól, és megtalálják velük a hangot ahhoz, hogy segítsenek nekik fokozni az intellektuális képességeiket és kreativitásukat. De amikor a (férfi) tanárok megdicsérik vagy elismerik őket, úgy érzik, hogy ez a dicséret a vonzerejüknek köszönhető, nem a képességeiknek.
Az önbizalom kinyilvánításának elkerülése: Az imposztor-érzések kifejlesztésének további útja, amikor egy nő azt mutatja, hogy nem bízik a képességeiben. Ezt azért teszi, mert úgy gondolja, hogy ellenkező esetben mások el fogják utasítani. Hogy az elutasítást elkerülje, meggyőzi magát arról, hogy valójában nem is annyira értelmes, illetve nem is érdemli meg a

Az imposztor-érzések kezelése.

Ha imposztor-érzéseken kapjuk rajta magunkat, nem jelenti azt, hogy nincs mit tenni, ez már mindig így lesz. Vannak lépések, melyeken keresztül redukálni tudjuk az ilyen érzéseinket, és meg tudunk velük küzdeni, amikor jelentkeznek.
Támogatás: Merjünk beszélgetni másokkal az ilyen jellegű érzéseinkről! Rá fogunk jönni, hogy nem vagyunk egyedül, és nem igaz, hogy semmit nem lehet tenni ellene. Annyira nem vagyunk egyedül, hogy a kutatások szerint az emberek több mint 70%-a élt át ilyen jelenséget.
Az ilyen érzések azonosítása: Vegyük észre, amikor imposztor módjára kezdünk érezni és gondolkodni! A tudatosítás az első lépés a változáshoz, ami azért nem nyilvánvaló a számunkra, mert nem vagyunk tudatában az automatikusan jelentkező gondolatainknak.
Automatikus gondolatok: Az automatikus gondolatok úgy határozhatók meg, mint olyan alapvető, meg nem kérdőjelezett gondolatok, amelyek befolyásolják, hogyan észlelünk egy eseményt vagy egy szituációt. Ezek a gondolatok gyakran annyira automatikusak és annyira gyorsan jelentkeznek, hogy észre sem vesszük őket, de azért az észlelésünket erőteljesen befolyásolják. Egy példa az ilyen automatikus gondolatok keletkezésére: „Nem vagyok elég okos." Ez a gondolat képezi az alapot az olyan további gondolatokhoz, mint: „Mindenki más okosabb, mint én." Vagy: „A felvételiztetők tévedtek, amikor engem megfelelőnek ítéltek."
A realitás-érzék használata: Kérdőjelezzük meg ezeket az automatikus imposztor-gondolatokat és érzéseket, és próbáljunk kiegyensúlyozottabb gondolatokat előcsalni
Az érzések és a valóság közötti különbség megértése: Egyesek hajlamosak azt hinni, hogy ha valamit erősen éreznek, az úgy is van. „Ha butának érzem magam, akkor biztosan buta is vagyok." Ha azon kapjuk rajta magunkat, hogy így gondolkodunk, változtassuk ezt át egy megküzdő állítássá! Például: „Most butának érzem magam, de ez nem jelenti azt, hogy buta is vagyok."
Az imposztor-beállítódáson nem könnyű változtatni, különösen nem akkor, ha nem bízunk a saját képességeinkben. Egy dolog biztos: annak, hogy túltegyük magunkat az imposztor-szindrómán, a leghatékonyabb módszere, ha egyszerűen elismerjük, hogy létezik. Mindenesetre, ha szeretnénk ezt egy szakemberrel átbeszélni, forduljunk pszichológushoz!

Irodalom:

Clance, P. R., Imes, S. A. (1978): The impostor phenomenon in high achieving women: Dinamics and therapeutic intervention. Psychotherapy: Theory, Research, and Practice, 15 (3): 241–247.
Tóth László (2000): Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen The impostor
syndrome Caltech Counseling Cente https//:counseling.caltech.edu/general/InfoandResources/Impostor Román, M. S. (2014): 8 practical steps to getting over your impostor syndrome www.fastcompany.com/3036006/hit the- groundrunning/8- practical-steps- to-getting- over-your- impostor-syndrome. American Psychological Association, gradPSYCH Magazine
www.apa.org./gradpsych/2013/11/fraud.aspx

A szerző:
habilitált egyetemi docens,
a Debreceni Egyetem, Pszichológiai Intézet,
Pedagógiai - Pszichológiai Tanszékének nyugalmazott vezetője

A tehetséges gyermekek tanárai

Prof. Dr. Koncz István

Koncz István professzor
az MTT 25 éves jubileumi konferenciáján Debrecenben

A tehetséges gyerekek tanárait speciális kihívások (is) érik, ezért speciális személyiségjegyek és készségek is szükségesek munkájukhoz (Balogh, Bóta és Dávid, 1999; Wilson, Floden és Ferrini-Mundy, 2001). Esetükben fokozódik az olyan tulajdonságok fontossága, mint: az alternatíva-állítás, a szerep feletti uralom képessége, az új technikák befogadása, az információ befogadása és - feldolgozás, a tanulni tudni (Mező, 2011) stb. tanítása. Különösen átfogó a szerepe a tehetségfejlesztő pedagógusnak a tanulók alkotásra való orientálásban (Mező és Mező, 2011), a hajtóerők megtalálásában és feltöltésében, s a saját alkotásra való beállítódásának mintaként való közvetítésében.

A pedagógus személyisége: munkaeszköz

A pedagógus személyisége olyan munkaeszköz, melynek értő használatához az alábbi kérdések mentén lehet eljutni:

- Ismeri-e önmagát, önkifejezését, kommunikációs eszközrendszerét, másokra gyakorolt hatását?
- Ismeri-e az önpercepciós, a tesztelési technikákat, a csoporttükrök létrehozásának és a konstruált tükrök (pl. videó) felállításának módjait, s a komplex hatásgyakorlatok alkalmazását?

Ezeken kívül, a sikeres tehetséggondozók személyiségvonásaiban olyan tényezők is megjelennek, vagy válnak dominánssá, mint például: a vezérlés, a differenciált bánás technikái; a támogatási, kiigazítási, „lezárási" módszerek használatára való képesség. Ide tartoznak még: a reális önismereti és kongruens önkifejezési képesség, a pozitív terepet felkutatni, megépíteni, felkarolni és fenntartani képes készségek, a diagnosztikus, prognosztikus képesség, valamint a haladási pálya differenciált vezérlése az optimumig, a belső energiakezelés, a tehetségtudat reális szinten tartása, az „eshetőség" kezelése, a tréning, fejlesztés szervezése, irányítása, képessége, a fejlesztő tréneri jártasság. Mindezek mellett a pedagógus személyisége hitelességével is hat – gondoljunk például az életvitelére, alkotásaira, eshetőségére, referenciaszemély mivoltának kezelésére, bio-pszicho-szociális hatására, modell hatására, a szituáció és az elvárás hatására. Ugyanakkor biztonsággal dolgozó csoport-technikusnak, trénernek is kell lennie (Koncz, 2015).

A tehetséggondozó pedagógusok személyiségének felmérése és fejlesztése

Felmerül a kérdés: fejleszthető-e a segítő (pedagógus) személyisége? A válasz: igen. A személyiség pszichológiai szerveződése a külső (környezeti) és a belső (öröklött és szerzett) hatások függvényében alakítható, képlékeny, rugalmas és állandó változásra, nagyfokú alkalmazkodásra képes. A személyiség magába foglalja az ember lelki életének azon jellegzetességeit, tulajdonságait, megnyilvánulásait, amelyek, egyértelműen megkülön-böztetik őt másoktól, vagyis meghatározzák az egyén személyes stílusát és befolyásolják a környezetével való kapcsolatát.

A tehetséges tanulókkal foglalkozó pedagógusok személyiségének alakítására irányuló törekvések során a fejlesztés minden lépcsőjét szükségszerűen megelőző diagnózis kiterjed az általános és a speciális jellemzők mérésére egyaránt. A pedagógus személyiségének azon területeit célszerű megragadni, amelyek különös szerepet játszanak a személyiségfejlesztő munka hatékonyságában – például:

1. a pedagóguspálya motivációs háttere;
2. a munkával kapcsolatos igények vizsgálata;
3. az önelfogadás mértékének mérése;
4. az én-erő vizsgálata;
5. facilitátori jellemzők.

A tehetségfejlesztő tanárok – speciális szerepükre való – felkészítő kurzusain (elmélet munícióra építve) egymás mellett szükséges fejleszteni a pedagógus személyiségét (reális önismeret, önértékelés, adekvát önkifejezés, reális hatástudat, énerő, kreativitás, energiagazdálkodás, kockázatvállalás, bánni tudás nehéz emberekkel, stb.) és jártasságot adni a pedagógus-tanuló közötti hatékony kommunikációhoz, illetve a tanulók személyisége felmérését és fejlesztését segítő technikák alkalmazása terén (Koncz, 2015). Sajátos szerepet követel a pedagógustól a kreativitásból eredő sajátosságok, kísérőjelenségek feltérképezése és kezelése is (Mező és Mező, 2011). Fontos szerepelem az is, hogy fel kell készülni az egyoldalú tehetségfejlesztés elkerülésére.

Ezért nagyon fontos a teljes személyiség folyamatos felmérését és fejlesztését biztosító technikák készségszintű jelenléte a pedagógus eszközrendszerében.

Magának, a tehetségesekkel foglalkozó pedagógusnak a személyisége többek között a személyiségtérkép, illetve a személyiségprofil készítésével ragadható meg.

Személyiségtérkép és személyiségprofil készítése

A tehetséggondozó – de általában véve a segítő – pályára való kiválasztásnál alapmódszer a személyiségtérkép készítés. A komplex személyiségtérkép elkészítéséhez mérni kell például a tehetséggel kapcsolatos attitűdöt, a proszociális jellemzők erősségét, az (ön és másokra vonatkozó) előítéletességet, toleranciát, a pedagógus identitást, a kommunikációs képességeket és az interperszonális készségeket, a munkamotívumokat, az elégedettség-szintet, az alkalmasság-, a befogadottság- és az értékesség érzését, az én-erőket (magabiztosság, elégedettség az énképpel és a testképpel, önértékelés, belső igényszint és becsvágy, a sikerorientációs - kudarckerülés szintje, stb.)

A személyiségtérkép-készítés eredményére alapozható csak a célratörő, hatékony fejlesztés. A pszichológiai csoportmunkával folyó fejlesztés vonatkozhat a személyes hatékonyságra, az interperszonális érzékenységre és a speciális személyiségjegyek erősítésére.

A személyiségprofil – igaz, hogy csak tíz tesztben való kifejeződésre épített – megrajzolása tulajdonképpen diagnóziskészítés. A diagnózis megmutatja az illető egyén önpercepcióját és önreflexióit, továbbá beállítódásait, előítéleteit, véleményét, viselkedésmódját és irányt ad az erős(ebb) és gyengébb személyiségjegyek számbavételét is lehetővé téve térkép megrajzolásához. A (diagnózislapra – lásd: 1. ábra) rajzolt személyiségprofil lehetőséget ad az adott személyiség jobb megismerésére és reakciói mélyebb megértésére. Ugyanakkor ez a felmérés alkalmat ad arra is, hogy a teszt kitöltését vállaló személy össze tudja vetni önpercepcióját, azt, amit gondol adott személyiségjegyeiről, és azok tesztben való kifejeződését. S – ha mindez csoportos gyakorlatok közben – összehasonlíthatóvá válik a csoport által tükrözött jelzésekkel, akkor így a felmérés a reálisabb önismereti szint kialakulását is segíti. A felmérést végző – erre kiképzett – személy számára az adott személyiségprofil jelzi a kihívások kezeléséhez, a kiegyensúlyozott életvitelhez szükséges személyiségjellemzők szintjét és állapotát. Ezek után nézzük meg azt, hogy hogyan rajzolhatunk személyiségprofilt!

Diagnózislap

Név..... Cím..... Dátum.....

Kifejeződés	Magabiztosság	Kockázatvállalás	Elővigyázatosság	Függetlenség	Önzetlenség	Emberismeret	Teherbírás	Tolerancia	Becsvágy	Beleérző képesség
nagyon erős	O	O	O	O	O	O	O	O	O	**O**
erős	O	O	O	O	O	O	O	O	O	**O**
átlagos (közelít az erőshöz)	O	O	O	O	O	O	O	O	O	**O**
átlagos (közelít a gyengébbhez)	O	O	O	O	O	O	O	O	O	**O**
gyengébb	**O**	**O**	**O**	**O**	**O**	**O**	**O**	**O**	**O**	**O**

1. ábra: diagnózislap

A személyiségprofil készítésében a lehető legtöbb szükséges tesztet használjuk fel. Javasoljuk például Ranschburg és Koncz (1992) „Tíz teszt kihíváskezelő készségek fejlesztésére" című írásában található eljárásokat. Ranschburg Jenő javaslatát figyelembe véve a teszteket tetszés szerinti sorrendben célszerű kitölteni, anélkül, hogy a vizsgálati személy tudná azt, hogy milyen személyiségvonás vizsgálata következik.

Végezetül röviden tekintsük át a facilitátor dominánsjegyeit, az alkalmazható mérőeszközök jelzésével:

- A pályakívánás és elégedettség magas foka. Tesztek: Motivációs teszt; A munkával kapcsolatos igények;
- Összehangolt önismeret. Tesztek: BRÉK-próba; Önértékelés-teszt; Extroverzió- introverzió 1.- 2. kérdőíve;
- Empátiás hajlam. Tesztek: Deutsh-Madle-féle kérdőív;
- Kongruencia (C-H-Q). Tesztek: Montágh és Koncz-féle hitelesség-rács; Személyiség profil térkép teszt.
- A szociális kívánalmaknak való megfelelés tükörvisszajelzésekkel. Tesztek: Én-dinami-ka térkép; Interperszonális készségteszt;
- Stressz- és konfliktuskezelés. Tesztek: Magatartás stressz-helyzetben; A kivédhetetlen stressz megküzdési stratégiái (Mentor, 2008/4 38-39. old.)
- Akceptálás. Tesztek: Meg nem felelés érzése; Emberismeret-teszt; Egyszerű személyiségvizsgálás;
- Gyermekismereti kompetencia. Tóth László (2000) írásai alapján;
- Reflexió és diagnosztizáló képességek. Tesztek: Az önelfogadás kérdőív; Én-erő teszt; Kommunikációs képességek és stílus tesztek; Emberismeret-teszt;
- Fittség és komfortérzet. Tesztek: Fittség–teszt; Személyi-marketing teszt;
- Önkarbantartó-, energiakezelő képesség. Tesztek: Kiégés-kezelési teszt, (Mentor, 2008/5-6. 40-41. old.); A legnagyobb erő; (a Pásztorfi-féle önszuggesztió).

Irodalom

Balogh László, Bóta Margit, Dávid Imre (1999): Tehetséges tanulók – pedagógusok – iskolai fejlesztés. In Balogh László (szerk.): Tehetség és iskola. Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen. 9–51.
Koncz I. (2015): Pedagógusszerep a tehetségfejlesztésben. Különleges Bánásmód, I. évf. 2015/4. szám, 5-19. DOI 10.18458/KB.2015.4.5
Mező Ferenc (2011): Tanulás. diagnosztika és fejlesztés az IPOO-modell alapján. K+F Stúdió Kft., Debrecen.
Mező Ferenc és Mező Katalin (2011): Kreatív és iskolába jár! K+F Stúdió Kft., Debrecen.
Ranschburg J. és Koncz I. (1992): Tíz teszt a kihíváskezelő készségek fejlesztésére. Külker. Főisk., Budapest.
Tóth László (2000): Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.
Wilson, S., Floden, R.E. és Ferrini-Mundy, J. (2001): Teacher Preparation Research: Current Knowledge, Gaps, and Recommendations. Washington: University of Washington.

A szerző:
pszichológus (Phd),
egyetemi oktató, volt c. államtitkár.

Az állami tehetségmentő akció kiválasztási folyamatának első változata II. rész Vizsgafeladatok

Bánfai József

Tanulmányom második részében a Mohács városi gimnáziumban 1941. szeptember 22-én lebonyolított képesség-megállapító vizsgán szereplő feladatokat mutatom be, jórészt a fennmaradt levéltári források alapján. Ezek a dokumentumok a következők: a vizsgára jelentkezettek összes adatait rögzítő táblázat, melynek utolsó oszlopába beírták a képességvizsgára ténylegesen behívottak átlageredményeit, valamint a végül felvett 12 fő rangsorolását is. A vizsgán szereplő feladatokról egy előzetes programból, egy utólag elkészült (!) „munkamenetből", a részeredményeket feladatonként összesítő táblázatból, továbbá Hites Ferenc igazgatónak a gimnáziumba felvettek első tanévéről beszámoló tanulmányából tájékozódhatunk. (OKTK 1941/42. 11. szám.) A sok forrás ellenére számos kérdés nyitva marad, például néhány, a vizsgálat során használt teszt pontos neve, a feladat ismertetésének módja (felolvasással, illetve próbafüzetből), a megoldásra rendelkezésre álló idő. Ezeknél is fontosabb volna annak ismerete, hogy néhány próba egyszerűbb vagy nehezebb változatát használták-e. A hiányos adatokat a Cser János és Draskovits Pál munkáiban közölt leírásokból próbálom kiegészíteni, emellett utalok néhány közismert teszt hasonló feladataira is.

A rendelkezésre álló próbasorozatok

Az 1940-es években már nálunk is ismert tesztek bőséges választékából most csak az iskolás korú gyermekek vizsgálatára készült, komplett próbasorok közül mutatok be kettőt. Az 1930-as években dr. Cser János (1904-1961) kiterjedt tevékenységet fejtett az értelemvizsgálatok körébe tartozó külföldi tesztek adaptálása és a 10-14 éves magyar gyermekre vonatkozó sztenderdek megállapítása terén. „A Gyermek és az Ifjúság" című folyóirat (továbbiakban: GyI) 1934-1936. évi számaiban egymás után tette közzé egységes szempontok alapján felépített tanulmányait. Ezek elején szerepeltek az adott teszt származására, céljára és az esetleges átdolgozásra vonatkozó adatok, majd a megoldandó feladat ismertetése és a hozzá kapcsolódó instrukciók. A vizsgálati eredmények feldolgozásának fő aspektusai a fejlődéslélektani szempontok (életkori adatok), az egyes iskolatípusokba, iskolafokozatokba (népiskola, ismétlő iskola, polgári iskola, középiskola) járókra jellemző értékek, továbbá a fiúk és lányok eredményei közti különbségek. Mohácson a feladatokat a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium pedagógiai laboratóriumában kidolgozott tesztsorozatból vették át, melyet Cser János 41 fővárosi iskola 5215 tanulójára kiterjedő vizsgálataiban egy 12 oldalas próbafüzet formájában alkalmaztak. (Lásd: Cser János: Újabb magyar értelmességvizsgálatok. = M. Paed. 1937. 7-8. szám.)

A szegedi Ferenc József Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetében 412, egyaránt 4. osztályos elemi iskolai tanuló vizsgálatát végezték el egy 13 próbából álló tesztsorozattal, melyet Johannes Burkesrode és munkatársai állítottak össze Lipcsében. (Lásd: Draskovits Pál: Lélektani vizsgálatok a népiskolából a középiskolába lépő tanulók képességeinek megállapítására. = GyI 1937. 7-10. szám.) Figyelemre méltó, hogy a Mohácson vizsgáltakhoz képest 1-2 évvel fiatalabb gyerekeknek adott feladatok némelyike nehezebb volt, mint a képességvizsgán megoldandók, és a vizsgálat valós célját tekintve, életszerűbbek és hasznosabbak is voltak azoknál.

A tehetségvizsga délelőtti programja

Az itt leírtakkal reális képet szeretnék adni a „tehetségvizsgák" lényegéről és színvonaláról, mert ezekről az olvasók nagy többségének csak mai ismereteik múltba vetítésén alapuló elképzelései lehetnek. A délelőtti órákban bizonyos elemi iskolai ismeretek és készségek meglétét vizsgáló felvételi vizsga folyt, melynek során az iskolai értékelés négyfokú skáláját (1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen) használták. A szóbeli első része nyelvi vizsgálat volt. Elsőként „A kakas és a drágagyöngy" című, hat sorból álló mesét kellett felolvasni, majd tartalmát elmondani. (Termannál, a 12 évesek hasonló próbájában a tanulság levonása is. szerepelt.) Az „általános ismeret-próba" keretében az alábbi kérdésekre kellett válaszolni: Mit tudsz a Bácskáról? Németországról? Petőfiről?

A *„mennyiségtani vizsgálat"* két részből állt, mindkettőben két-két kérdéscsoport szerepelt. A feladatok: szemmérték szerint megállapítandó a tanterem hossza, szélessége és alakja. Kocka alakú-e a kockacukor? Mikor volna az? Egy kerékpáros 1 óra alatt megtesz 6 km-t, egy másik 8 km-t, mennyit tesz meg a kettő összesen 3 óra alatt? És 24 km-t mennyi idő alatt tesz meg az egyik is, másik is? Mennyi a középső szám 4 és 6 között? Hát 13 és 20 között? Ha felet veszünk tízszer, milyen számot kapunk? Ha te minden héten kapsz apádtól 20 fillért, amiből elköltesz minden héten 15 fillért, mennyi félretett pénzed lesz négy hét múlva?

A két kérdéscsoportot egy-egy összegző jeggyel értékelték. Hites Ferenc igazgató véleménye. „A vizsgálatnak ez a része túlságosan is jól sikerült. Úgy értem ezt, hogy a szóbelire behívott 19 vizsgázó mindegyike jól megfelelt a mennyiségtani kérdésekre, úgyhogy rangsorolni őket ezen az alapon nem is lehet. […] Ebből a tapasztalatból folyóan ajánlatos lenne a jövőben keményebb logikai problémák elé állítani őket."

A tehetségvizsga délutáni programja

Az írásbeli vizsga a *„képleírással"* kezdődött. A népies tárgyú alkotásairól ismert festő, grafikus és etnográfus Garay Ákos (1866-1952) „Tűz a faluban" című színes festményének tartalmát kellett leírni. (Az előzetes tervben még Munkácsy Mihály alkotása, „A falu hőse" szerepelt.) A megtekintésre fordítható idő nem ismert, hasonló vizsgálatoknál rendszerint 10 perc szokott lenni. Az értékelés a tanárok számára készített, „a megbírálás szempontjai" című útmutató alapján történt. Az egyes osztályzatoknak megfelelő szintek, feladatonként, az alábbiak voltak.

I./ Megértés. (Teljes: 1, részleges 2, hibás 3, gyengébb: 4.)

II./ Megfigyelés és emlékezés: lásd alább, a „Megfigyelőképesség vizsgálata" című részben.

III./ Kifejező készség. (Kiváló: 1, jó: 2, közepes: 3, gyenge: 4.)

IV./ Helyesírás. (Az I-II. osztály követelményei szerint 1-4-ig.)

Az eredeti programhoz képest hiányzott az „egyéniség-feltáró fogalmazás", melynek során az alábbi témákból lehetett választani: a./ Kihez szeretnék hasonló lenni? b./ Mi szeretnék lenni? Ez a feladat végül ismeretlen okból elmaradt. Mivel a kidolgozást nem osztályozták volna, elhagyása nem befolyásolta a vizsga végeredményét, viszont a 10 perc alatt elkészítendő kis fogalmazványok („élmény-dolgozatok") elhagyásával a szervezők (a „selejtező" után) a második lehetőséget is elmulasztották a tanulók személyiségének alaposabb megismerésére.

Délután jól ismert pszichológiai próbák megoldása került sorra. Valószínű, hogy a vizsgák levezetésére érkezett dr. Szombatfalvy György tanügyi főtanácsos, az állami tehetségmentés későbbi vezéralakja hozta magával a teszteket és adta meg az instrukcióikat az értékeléssel megbízott tanároknak. Az összegző táblázatban az egyes tesztek eredményeit a vizsgálni kívánt képességek szerint csoportosították. Ez eltért a feladatok megoldásának tényleges sorrendjétől. Nem ismert, hogy az egyes tesztekben elért pontszámokat vagy százalékban kifejezett teljesítményeket milyen kulcs alapján számították át az iskolában szokásos osztályzatokra, ezért a Cser János által kidolgozott magyar (pontosabban: csak a fővárosi tanulókra érvényes) sztenderdekkel való összehasonlítás lehetősége nem áll fenn. Jó volna tudni, hogy az 5-6. népiskolai osztályt elvégzett, többségében 12 éves fiúk eredményei hol helyezkednek el az egyes skálákon, teljesítményük alapján korosztályuk felső 1, 5, vagy 10 százalékába tartoztak-e, netán ennél gyengébbek voltak.

Figyelemvizsgálatok

A táblázatban a „Figyelem koncentrációja" összefoglaló cím alatt az alábbiak szerepeltek: „számsor írása" és „figyelem megosztása". Az első feladat a (Révész Gézával gyakran összekevert) Révész Emil és Nagy László által kidolgozott Révész-Nagy-féle teszt lehetett: egy kiindulásként megadott háromjegyű számhoz rendre egyet, kettőt, hármat kell hozzáadni, 10 percen keresztül. A megosztott figyelem vizsgálatánál a tanulóknak egy, számtani példák megoldása közben hallgatott vers tartalmát kellett leírni a számolás befejezése után. (Szerencsésebb módszer lett volna egy történet felolvasása.) A próba lényegét így lehetne megfogalmazni: két, egyidejű tevékenység eredményességének vizsgálata. Ennek mutatói egyrészt a jól elvégzett műveletek, másrészt a helyesen reprodukált tartalmi százalékos aránya. Szokás ez utóbbiak szorzatából gyököt vonva az ún. mértani közepet kiszámítani. Ez alkalmas a különböző teljesítmények összehasonlítására és rangsorolására, de nyitva hagyja a részteljesítmények fontosságának kérdését. Nem tudható, melyik az értékesebb: a sok jól megoldott példa, vagy a pontosan visszaadott tartalom?

A megfigyelő képesség vizsgálata

Az összesítő táblázatba, a fent említett „Képleírás" című feladat elbírálásának „II./ Megfigyelés és emlékezet" szempontjai alapján adott osztályzatokat írták be. Kulcs az értékeléshez: részletes 1, vázlatos 2, hiányos 3, gyengébb 4. Előzetesen megadott szempontok, illetve a lényeges elemekre vonatkozó utólagos rákérdezés hiányában ez a megfigyelés csak irányítatlan, spontán és szubjektív jellegű lehetett. A népiskolában a tanulók nem sajátíthatták el a módszeres képelemzés technikáját, így valószínűsíthető, hogy a tárgyak, szereplők megnevezésén és felsorolásán túl legfeljebb rész-összefüggések meglátására voltak képesek.

„Formaemlékezet" címen Terman 10 éveseknek szánt egyik próbája szerepelt: két, 10 másodpercig egyszerre bemutatott vonalas ábrát kellett lerajzolni emlékezetből. Értékelési szempont a Draskovits Pál által közreadott tesztkönyvből: „A két rajz közül egyiket pontosan, a másikat félig pontosan [sic!] kell lerajzolnia. A rajz szépségére ne legyünk figyelemmel." (Terman próbáinak magyarázata, Szeged, 1937. 30-31. p.)

Emlékezetvizsgálatok

„Emlékező képesség" címen négy feladat is szerepelt. A „mechanikus emlékezet" vizsgálata során értelmetlen szótagokat kell leírni hallás után. Ezt a módszert már Ebbinghaus használta az emlékezés törvényszerűségeinek vizsgálata során. Nem világos, hogy egy tehetségvizsgálatban milyen funkciót tölthetett be? „Szópárok" néven szerepelt a Nagy László által módosított

Ranschburg-féle szópár-próba. (Cser szerint ennek célja a közvetlen megtartó emlékezet vizsgálata.) 16, egymás után felolvasott szópár első tagjának előmondása után a párját kell leírni. A mondatokra való emlékezést több rövid és egy hosszabb mondattal tesztelték. A tanulók mindegyiket egyszeri hallás után, emlékezetből próbálták reprodukálni. Az eredmények a táblázatban két külön rovatba kerültek.

A „következtető képesség" vizsgálata

A kissé megtévesztő nevű csoportban a magasabb rendű értelmi képességek vizsgálatának számos módszerét foglalták össze. A vizsgázók többségét e tesztek némelyike túlzottan nehéz felé állította.

„Számsorok." Tíz számsor törvényszerűségeinek felismerése után a sorok elejét és végét is két-két számmal kell kiegészíteni. A feladat megkezdése előtt a vizsgálati személyek a vizsgálat vezetőjével közösen három „próbasort" oldanak meg. Ez némi segítséget jelent a megértéshez, kipróbálható ötleteteket adhat a megoldáshoz.

„Analógia." Az analógiaérzék vizsgálatára szolgáló feladat leírása kissé bonyolult, de egy konkrét példa alapján érthetővé válik. Három fogalomhoz kell megtalálni a negyediket, amely úgy viszonyul a harmadikhoz, mint a második az elsőhöz. (Pl. cipő, láb, kalap – fej.) Valószínű, hogy a vizsgán a próba egyszerűbb változatát használták, ahol minden példában négy, előre megadott szó közül kellett kiválasztani a helyes megoldást. Ez az ún. „kritikai analógia-alkotás". A megértésre és a gyakorlásra szolgáló példák megoldása után 32 feladat várt a vizsgázókra. (A „produktív analógia-alkotás" nevű, jóval nehezebb változatban a negyedik fogalmat önállóan kell megtalálni.)

„Meghatározás." Cser János tanulmányában: fogalmak osztálybafoglalása [sic!], ill. a főfogalom megkeresése néven szerepelt. A feladat: három, tartalmilag egymáshoz kapcsolódó fogalomhoz tartozó főfogalom kiválasztása. 30 szó közül kellett 3-3 összetartozót kiválasztani és közös név alá besorolni, 5 perc alatt. (Némileg hasonló feladat már a Binet-Simon-tesztben is szerepelt, a 10 évesek próbái között.) A teszt nehezebb változatában már a kapcsolódó három szót is úgy kell előzetesen kiválogatni a szavak egy nagyobb, rendezetlen csoportjából. A Cser-féle próbafüzetben ez a változat szerepelt, a Mohácson használt teszt típusa a forrásokból nem állapítható meg.

„Értelmes mondat alakítása" három, összekevert szavakat tartalmazó szócsoportból. Ez a 12 éveseknek szánt egyik feladat volt a Binet-Simon tesztben. A gondolkodási idő mondatonként egy perc, legalább két jó megoldás kell.

Az ítélő képességgel kapcsolatos feladatok

Közmondás-magyarázat. Mit jelent: „Jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok." A közmondást nem ismerők számára szinte megoldhatatlan feladatot jelenthetett a konkrét tartalomtól való elvonatkoztatás. (A vizsgáztatók – elvileg - nem segíthettek.)

Kombináló készség. Itt valamely értelmes szövegből hiányzó részeket: szótagokat, szavakat kell kitalálni és a kipontozott helyekre beírni. A Cser János által „szövegkiegészítésnek" nevezett próba leírásában mintaként a „Kirándulás" című, tíz mondatból álló fogalmazvány szerepelt. A gyermeknyelvtől meglehetősen távol álló szöveg első két mondatának megbeszélése után a feladatot öt perc alatt kellett megoldani. (Egy mondat a szöveg stílusának érzékeltetésére: „Itt hangos nevetés, ott a gyerekek csengő éneke vegyült bele a madarak dalába, amely betöltötte az egész erdőt.") Az értékelésnél minden helyesen beírt megoldás-egység egy pontot ért.

Egy ravasz feladat

Bár nem volt feltüntetve az összesítő táblázatban, de a vizsgán szerepelt még a Terman-féle literpróba is, melyet Hites Ferenc igazgató így írt le: „egy 5 és egy 3 literes edénybe minden segédeszköz nélkül pontosan 7 liter víz töltendő." A megoldásban sokat segíthet az az instrukció, miszerint az 5 literes edénnyel kell kezdeni. Hogy ez elhangzott-e, nem tudható, miként a megoldásra fordítható idő sem ismert.

Kimaradt próbák

A vizsga értékeléséhez fontos szempont lehet, hogy mely feladatok nem szerepeltek a Cser János-féle próbafüzetben szereplők közül. Az okok ismeretének hiányában ezeket csak felsorolni tudom, az „Újabb magyar értelmességvizsgálatok" című tanulmányban szereplő próbák alapján. (M. Paed. 1937. 7-8. szám.) 1. A gyermek szókincsének vizsgálatára szolgáló szabad asszociációs próba. 2. Idegen szavak megjegyzésének képessége. 3. A mechanikai érzék vizsgálata: a Roloff-féle csigasor módosított változata (itt a csigák forgásiránya mellett a sebességviszonyokat is meg kell jelölni). 4. Szavak ellentétének megtalálása. 5. A figyelem vizsgálata: szimbólum- vagy kulcspróba (más néven „rejtjelezés"). 6. Térképzet-vizsgálata: a Yerkes-féle kockarakás próba.

Összegzés

Kitűnik, hogy a mohácsi képességvizsgán megoldott feladatsort sem a korabeli ismeretek, sem mai felfogásunk alapján nem lehet „tehetségvizsgálatnak" tekinteni. Nem túl nehéz pszichológiai tesztekkel kiegészített felvételi eljárásról volt szó: némely feladatnál inkább az elemi iskolai oktatás hiányosságai okoztak gondot a felvételizőknek, nem képességeik hiánya. A teljes vizsga, illetve az egyes feladatok eredményeivel a következő részben szeretnék foglalkozni, belehelyezve a témát a falusi gyermek tesztvizsgálatával kapcsolatos egykorú szakirodalom megállapításai közé.

A szerző:
középiskolai tanár, a pécsi egyetem könyvtárosa

Értékelés és tehetséggondozás a református fenntartású művészeti iskolákban

Szűcsné Farkas Zsuzsanna

A három művészeti ág (zene- tánc- és képzőművészet) ugyan lényegesen különböznek egymástól, de mindegyikükben szükséges az értékelés tájékoztató funkciójának megfelelő visszajelzés az abban érintettek, a növendékek, szüleik, a pedagógustársak vagy a következő iskolatípus számára.

A művészeti iskolákban a pedagógiai programokban rögzített értékelési módokat, a diagnosztikus, szummatív és a fejlesztő értékelést egyaránt alkalmazzuk.

A diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelés alkalmai:

Ez az értékelési mód már az iskolába lépés – a tehetségazonosítás – pillanatában jelen van, amikor a felvételi vizsgán túljelentkezés esetén „szelektálunk." Ekkor az értékelésnek ez a járulékos funkciója működik. Ugyanez a funkció kerül előtérbe a különböző versenyekre történő válogatás alkalmával. Az iskolán belüli házi versenyek sok esetben megelőzik a különböző magasabb szintű megmérettetéseket, a megyei, országos vagy nemzetközi versenyeket. A diagnosztikus értékelés alkalmai ezen kívül a tanév eleji szintfelmérések, új és átvett tanulók felvételi vizsgái, a különböző csoportokba vagy a „B" tagozatra történő besorolás. A versenyek és a „B" tagozat résztvevői a kiemelkedő képességű tanulók, akik számára az értékelés a versengés képességének a fejlesztését is segítheti. Ez a megállapítás természetesen a sikerorientált növendékekre jellemző inkább, nem a kudarckerülőkre.

Házi versenyeinken a helyezések helyett sokszor inkább minősítő kifejezésekkel értékeljük a produkciókat: nívódíj, kiemelt nívódíj, dicséret. Ezek kategóriákat jelölnek, és több, azonos szinten teljesítő tanuló jutalmazása, elismerése történhet így meg, mint a hagyományos módon a helyezések kiosztásával.

A formatív (fejlesztő) értékelés átszövi az egész pedagógiai folyamatot. Formái az egyéni és csoportos órákon a mindennapokban állandóan jelen vannak, és betöltik/betölthetik az étékelés legkívánatosabb funkcióját, a tanulók motiválását. A pozitív, támogató értékelésnek a mi területünkön még fontosabb a szerepe, hiszen a „csak azért is megmutatom" hozzáállással műveket előadni, nem csak pódiumon, hanem még négyszemközt a tanárral sem lehet. Az oldott, gátlásoktól, feszültségektől mentes előadásban tud csakis megmutatkozni az egyéni tehetség és a felkészültség. Bizonyos szintű lámpaláz, - jó esetben „csak" mint mozgósító, a koncentrációt fokozó „jó stressz" - jelenléte általában így is előfordul valamennyi növendék szereplésekor, ezt nagyon súlyos pedagógiai hiba a gyakori bíráló, elmarasztaló, negatív értékeléssel súlyosbítani.

A szummatív (minősítő) értékelés alkalmai a tanulmányok egy-egy szakaszának lezárásai, azaz a félévi és év végi vizsgák, vizsgakoncertek. Ilyenkor a növendékeket saját korosztályukhoz, a számukra előírt szinthez képest is tudjuk értékelni, de fontos a saját, előző időszakhoz képest is viszonyítanunk. Ezért is szükséges differenciálnunk az értékelések alkalmával. A művészeti produktumok értékelése azonban minden szinten nagyon szubjektív. Különösen gyerekek esetében szükséges törekednünk azonban az elérhető legnagyobb objektivitásra, hiszen a sok egyéb funkción kívül a tanulók reális önértékelésének a kialakítását segíthetjük vele. A tárgyakból minden hónap végén értékelnünk kell tanulóinkat. Ezt mi, zenetanárok nem minden esetben találjuk jónak, hiszen van, amikor ennél hosszabb időszak munkája kell ahhoz, hogy értékelhető „produktum" szülessen, vagy például egy rossz mechanizmus javításán dolgozva nem nagyon tud a növendék új darabot felmutatni. Ilyenkor nagyon körültekintően kell az érdemjegy és szorgalom osztályzatot megválasztanunk. Az értékeléssel inkább az utóbbit tudjuk elismerni.

A mi vizsgáinkon a pedagógus is vizsgázik. A tantestületen belül a kollégák egymás munkájának az eredményét ilyenkor láthatják, hallhatják. Ezek alapján ítélik meg egymást eredményes vagy sikertelen tanárnak. A jegyek megbeszélésekor adódik alkalom arra, hogy - a tanulók hozott képességeiről, szorgalmáról, személyiségéről vagy körülményeiről is tájékoztatva egymást – nem csak a növendékről, hanem a tanártársról alkotott kép is árnyaltabbá váljon. A félévi és év végi vizsgákon a főtárgy tanár véleménye a döntő az osztályzat kialakításában, de a vizsgán részt vevő bizottság is megfogalmazza véleményét egy-egy tanulóról. Jó alkalmai ezért ezek az egymástól való tanulásnak is.

Végül az értékelés módjairól. Az életkortól, művészeti iskolai osztálytól és a tantárgyaktól függően, eltérő értékelési formák találhatóak iskoláinkban. Az előképző osztályokban és bizonyos szabadon választott kiegészítő tárgyak esetében szöveges értékelést, a főtárgynál és kötelező tárgynál pedig az alapfok évfolyamain az érdemjeggyel történő értékelést használjuk.

A következőkben az értékelésnek egy olyan speciális területéről írok, amikor egyetlen produkció alapján kell megítélni a növendék felkészültségét.

Lehetséges értékelési szempontok hangszeres versenyeken, vizsgákon:

- Mennyire képes a növendék élményszerű előadásban, átélve megszólaltatni a darabokat?
- Képes-e érzékeltetni a különböző stílusú darabok megfelelő stílusjegyeit?
- A technikai kivitelezés milyen szintű?
- Memóriai biztonsága mennyire stabil?
- Szöveghűsége milyen?
- Hogyan tud alkalmazkodni a hangszerhez és a terem akusztikájához?
- A pódiumon való viselkedése mennyire megfelelő?
- Van-e bizonyos fokú koncertrutinja?
- A darab nehézségi szintje számára megfelelő-e?
- Hogyan képes áthidalni az előadás közben esetleg előforduló pillanatnyi nehézséget?
- Több darab esetén vajon jó-e a darabválasztás? (Eltérő hangulatú vagy stílusú, más-más technikát kívánó művek-e? Ez természetesen tanári szaktudás és felelősség.)
- Színpadi viselkedéséből következtetni lehet arra, hogy az esetleges hibás játék/hanghibák a pillanatnyi lámpaláz vagy a rossz beidegződés következménye-e.
- Végül befolyásolhatja a versenyzőről kialakított képet a tanuló külső megjelenése is. (Az alkalomnak megfelelő-e az öltözéke?)

Értékeléseink nagyon sok szubjektív elemet tartalmaznak. Ez nem a darabokról alkotott egyéni elképzeléseink miatt adódik elsősorban. Vannak egyértelmű tényezők egy-egy mű előadásával kapcsolatban – bizonyos tempóhatárok, egy-egy korszak esetében széles körben elfogadott stílusjegyek, stb. – de minden esetben törekednünk kell arra, hogy a különböző megformálásokat nyitottan hallgassuk.

Mitől válhat egymástól eltérővé a megítélésünk?

- Nem ismerhetjük a gyerekek életkorát (ugyanazon életkorban lévő gyermekek is nagyon különbözhetnek idegrendszeri sajátosságaikban: temperamentumukban, sikerorientált vagy gátlásos/kudarckerülő típushoz tartozhatnak, hangszerre való fizikai adottságaik szempontjából, memóriájuk stabilitása szempontjából stb.)
- Nem tudhatjuk hány éve zongorázik, előképző egy-két évet végzett-e?
- Mennyi ideje foglalkoztak a darabokkal?
- A kiválasztott művek mennyire „testre szabottak”?
- Nagyon eltérő tanári attitűdök állhatnak a növendékek mögött szakmai tudás, egyéniség szempontjából.

Minden szereplés, de különösképpen egy-egy versenyre készülés alkalmával nehéz döntés a felkészülésre szánt optimális idő tervezése. Ismernünk kell növendékeinket ebből a szempontból is. Vannak a gyorsan tanulók, akik hamar megunják a darabot, esetleg gyorsan el is tudják rontani a megunt és unalmukban rosszul (pl. mindig gyorsan) gyakorolt műveket.

Vannak, akik lassan haladnak az anyaggal. Minden növendék számára hasznos valamennyi érési-pihenési idő beiktatása, ám sokan ezután nagyon nehezen emlékeznek a megtanultakra, szinte újbóli tanulásnak tűnik az ismétlés, ez gyakrabban a legkisebbekre jellemző. Gyakran valószínűsíthető, hogy a növendék nagyon frissen megtanult darabokat játszik.

Általános tapasztalat, hogy a darabválasztás az egyik legnehezebb tanári döntés. Gyakori egy-egy versenyen a gyerekek aktuális hangszerhasználati szintjét, értelmi és főleg érzelmi képességeit meghaladó nehézségű darab. A „mély vízbe dobás” inkább a kisebb tétet jelentő alkalmakon, tanszaki hangversenyeken, szülői értekezleteken, kiállítás megnyitókon célszerű, mivel a versenyek célja az is, hogy a növendékek sikerélményhez jussanak.

Legfontosabb célja zeneiskolás életkorban elsősorban annak a motiváló erőnek a felszínre hozása, amely a felkészülést segíti, és ugrásszerű fejlődést tud produkálni a növendékeknél. Ez még akkor is jó döntés lehet, ha azzal jár, hogy kevés idő marad az egyébként végzett szokásos mennyiségű munkára.

A szerző:
zongoratanár
a Csomasz Tóth Kálmán Református,
AMI igazgatója

Mit adott nekem az Arany János Tehetséggondozó Program?

Manapság Magyarországon szinte minden második ember hátrányos helyzetű. Sok a családi probléma, mindennaposak az anyagi gondok. S a szülők problémái - sokszor a legjobb szándék ellenére is - igencsak megnehezítik a gyerekek helyzetét. De van a diákoknak egy kiváltságos kis csoportja - magam is ide tartozom -, akik a középiskolás évek kezdetén kaptak az élettől egy nagy lehetőséget.

Sebők Andreának hívnak. Jelenleg 3. éve vagyok az Arany János Tehetséggondozó Program tagja. Saját, a programról eddig kialakult képemet, itt szerzett élményeimet szeretném bemutatni.

Nyolcadikosként a jelentkezéskor, még nem tudtam mire vállalkozom. Csak azt tudtam, hogy valami egészen más jön most, az életem egy új korszaka veszi kezdetét: a középiskolás évek. Szeretett városomtól elkerültem Budapestre, egy merőben más közegbe, mint ahol eddig nevelkedtem. Így, utólag visszagondolva, bevallom féltem a nagy változástól, de a kíváncsiság erősebb volt a szorongásnál. Várakozással tele érkeztem új iskolámba, a Puskás Tivadar Távközlési Technikumba, amelyről ekkor még szinte csak annyit tudtam, hogy ide nem sok lány jár. Persze egykettőre kiderült, hogy nem ez az egyetlen kihívás. A társaim közül sokan, jómagam is, komoly lemaradással vágtunk neki a középiskolának. De az úgynevezett felzárkóztató év mindannyiunk számára nagy segítséget jelentett. Nem volt könnyű: új környezet, új feladatok, ismeretlen emberek, távol szeretteinktől... Akadtak olyanok is, akik feladták. Én - a kezdeti nehézségek ellenére - nem akartam elengedni ezt a lehetőséget. Úgy tűnik, nem hiába döntöttem így. Eddigi középiskolás éveim alatt rengeteg „pluszt" kaptam. Kezdem a legkellemesebbekkel. A kirándulásokra, hétvégi programokra gondolok. Igen, eleinte kicsit furcsa volt, hogy kollégiumba kerülök, és egy hónapban egyszer bent kell maradni. Hazavágytam. Aztán a szorongató honvágyat lassan felváltotta a kíváncsiság: vajon hová megyünk, mit csinálunk szombat-vasárnap? Én a hétvégéket két részre osztom: van, amikor utazunk, és van, amikor nem. Ha nem utazunk, a kollégiumban alszunk, és a városban vannak programjaink péntek délutántól egészen vasárnap estig, némi szabadidővel. Persze ez egyáltalán nem megterhelő, akármennyire annak hangzik is. Inkább a kikapcsolódásról szól. Ilyenkor szoktunk moziba, színházba járni. A színházba természetesen kiöltözve kell megjelenni, ami többé-kevésbé mindenkinek sikerül. Aztán ott van a többi program... Voltam már korcsolyázni a Műjégpályán, falat másztam, eljutottam fantasztikus kiállításokra és múzeumokba, a vidámparkba és az állatkertbe, hogy csak a legemlékezetesebbeket említsem. Ezekre nem lett volna lehetőségem a program nélkül. És ha a vasárnapi önismereti órán - reggel 9 órakor - még nincs is mindenki teljesen ébren, de tudjuk, ez is miattunk van, és hasznos. A vasárnap esti - étteremben elköltött - közös vacsora, vagy a várva-várt pizza- rendelés pedig minden bentmaradós hétvége tetőpontja.

Előfordul (nem is ritkán), hogy ezeken a hétvégéken szedjük (a sátorfánk helyett) az utazótáskánkat, és elmegyünk kirándulni valamerre. Ezeket szeretem a legjobban. Lehet belföld vagy külföld, a szórakozás és kikapcsolódás garantált! Annyi helyen jártunk, hogy felsorolni sem igen lehet. Voltam egy Bécs-Pozsony-Prága kiránduláson, síeltünk Szlovákiában, túráztunk a Börzsönyben, bejártunk Északnyugat-Magyarországot, air-soft puskákkal rohantunk az erdőben, és egy jó kis távot megtettünk biciklivel is. Egyszóval kalandokban volt részünk, nem is kevésben. Ezek olyan dolgok, amiket az ember nem felejt el soha, örök emlékek maradnak. Persze a program nem csak örökös kirándulásokról, szórakozásokról szól. Tanulni nekem is kell, mint mindenki másnak, sőt én úgy érzem, lehet, még többet is kellene, hogy bebizonyítsam, tényleg ide való vagyok és megérdemlem mindazt, amit kapok. Az iskolában is van kommunikáció óránk, ami olyan tantárgy, melyre tanulni nem nagyon kell, viszont fejleszti a személyiségünket. A tanárok minden segítségére számíthatunk az iskolában és a kollégiumban egyaránt. Vigyáznak ránk a szüleink helyett is. A kollégiumban lehetőség van arra, hogy a nevelők kikérdezzék a tanultakat, és segítenek az iskolában tanultak megértésében.

A továbbtanulás számomra nagyon fontos dolog. Már megvan az ECDL-vizsgám, idén elkezdtem, és remélhetőleg be is fejezem a jogosítvány megszerzését, jövőre marad a nyelvvizsga. Ezeket egytől-egyig az Arany János program tette lehetővé. De az egyéni megmérettetések mellett versenylehetőségeink is szép számmal akadtak az elmúlt évek során. Szinte minden tantárgyból összemérhettük tudásunkat. En is részt vettem pl. évről evre a Tömörkény-versenyen, vagy egy másik, a reneszánsszal kapcsolatos versenyen, és jutalomból kijuthattam Romániába, egy szép kis kirándulás erejéig. Jártam Pécsett, a felejthetetlen hangulatú Művészeti Fesztiválon, és Bonyhádon, ahonnan a vesztesek is győztesként - új barátokra találva - térhettek haza. De akadt, akad még informatika, matematika, és magyar verseny is elég. Ezeken a találkozókon rendre összegyűlnek az „aranyosok", s életre szóló kapcsolatok kötődnek. Barátok vesznek körül, akikre mindig számíthatok.

Talán vannak olyanok is, akik irigykednek rám, ránk, mindazokért a lehetőségekért, a sok segítségért, amiben részünk van. De úgy gondolom, aki méltóvá válik közülünk a felé nyújtott kéz elfogadására, annak nincs miért röstelkednie.

Azt veszem észre hogy már harmadik éve vagyok AJTP-s, és hihetetlen gyorsan repül az idő. Mostanában még a szilencium is gyorsabban telik. Nincs időm aludni…

Sebők Andrea
Puskás Tivadar Távközlési Technikum

3. Tavaszi Zsongás a Csodabogár Akkreditált Kiváló Európai Tehetségpontban Ajkán

Nagy Szilvia - Kanczlerné Csizmadia Zsuzsanna - Bocskay Zsuzsanna

Hagyományteremtő céllal, szerveztük meg tehetségtámogató programjainkat a Csodabogár Akkreditált Kiváló Európai Tehetségpontban. Bemutattuk az óvodában folyó tehetséggondozó, ismeret gazdagító, mélyítő, ápoló és fejlesztő munkát. Jelenleg négy tehetségműhelyben tevékenykednek a gyerekek. Programunk legfontosabb célkitűzése az átlagtól eltérő, kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek kompetenciáinak pozitív irányú fejlesztése gazdagító programok keretében.

A Tehetségpontban emlékezetes programsorozatot szerveztünk a gyerekeknek.

- A logikai játékversenyben a kognitív kompetenciák fejlesztése vált hangsúlyozottá ahol az ok-okozati összefüggések megértése, a logikus gondolkodás, a számolás, a tapasztalati következtetés, a problémamegoldás kerültek előtérbe. A Gondolkodó - Okoskodó műhely vezetői Kanczlerné Csizmadia Zsuzsanna és Enesey Rita.
- Az önfeledt dalolás - az ének versenyen - komplex módon fejleszti a gyermek ritmus-, hallás-, forma-, térérzékét, mozgáskoordinációját, memóriáját, gazdagítja érzelemvilágát, segíti a gyermek veleszületett mozgásigényét, improvizáló készségét. A játszva tanulás örömét használták ki a gyermekek képességeinek fejlesztésére a Csengő – hang műhely vezetői Pintérné Szukics Júlia és Kovács Imréné.
- Komplex vizuális kiállítást láthattak az érdeklődők az óvoda épületében, ahol különböző technikákkal készített alkotásokat, agyagozás, vágás, ragasztás, festés, rajzolás, üvegfestés, termés feldolgozás technikáját alkalmazva készültek a pályaművek az Ákom – Bákom műhely vezetőjével Lakatosné Kardos Ildikóval.
- A Vers-, és mesemondó napon a gyermekek elmondhatták kedvenc meséjüket, versüket. Itt pozitív megerősítést kaptak, erősödött önbizalmuk, a felkészülés során fejlődött feladattudatuk, kitartásuk, memóriájuk, szókincsük, beszédproduktumuk és emocionális kompetenciáik. A Varázs – Szó műhely vezetői Németh Zoltánné és Varga Csilla.
- Az úszóverseny Nagy Szilvia Beáta és Varga- Oszlánszki Ilona irányításával valósult meg. A mozgáskompetenciák fejlesztése mellett a tevékenység közben fejlődött a gyermekek kitartása, fegyelme, figyelme, kudarctűrő képessége, önállósága, önbizalma.

Az élet és a halál vize című népi bábjáték aktív részesei voltak az ovisok. A mesemondó Écsi Gyöngyi előadóművész volt. A Jankó királyfiról és Tündérszép Ilonáról szóló palóc népmesét Ajka Városi Óvoda több óvodájában is láthatták a gyerekek.

Május 20-án, Ajka város főterén két órás változatos programon vettek részt óvodásaink, amelynek keretében a versenyek nyerteseinek díjazása is megtörtént.

Köszönjük a szponzoroknak: az EURO FAMILI és a HÉLIOSZ cukrászdának, Bencze Csaba és Rózsa Ádám Vállalkozóknak, valamint a tehetségműhelyekbe járó gyerekek szüleinek támogatását, akik lehetővé tették számunkra azt, hogy nemcsak a díjazottaknak, hanem minden gyermeknek adhattunk apró ajándékokat.

Énekeltek Németh Noémivel és Németh Lászlóval, mozogtak Csonkáné Krützner Márta irányításával, Lang Rudolf interaktív az Igazság Kút meséinek lehettek a részesei. Legoza Gábor zeneiskola tanára vezetésével az ütősök, a dobolás rejtelmeibe vezették be az apróságokat. Közben aszfalt rajzokat készítettek. A művelődési ház aulájában a gyerekek munkáiból összeállított kiállítást is megtekinthették az érdeklődők.

Harmadik hetet a szülőknek szerveztük, mivel a gyerekek tehetségének a kibontakoztatásában a pedagógusokon kívül a szülőkre is nagy feladat hárul. A fent említett négy műhelyek munkájába tekinthettek be a szülők. Deákné B. Katalin előadását „Élethelyzetek, amikor hibázunk a gyereknevelésben – dackortól a kamaszkorig" címmel hallgathatták meg az érdeklődők.

Az utolsó napra tartalmas kirándulást szerveztünk Salföldre, Kékkútra és Révfülöpre.

Amikor tehetségprogramunkat elindítottuk, az a cél lebegett előttünk, hogy minél több alkalmat biztosítsunk változatos tevékenységekre, s minden gyermek megtalálhassa a maga számára legkedvezőbb elfoglaltságot. Igyekeztünk vonzó eszközöket beszerezni, ami az érdeklődés mellett alkalmat ad az elmélyült tevékenységekre, hiszen az óvodás korú gyermekek szívesen megmutatják, hogy mi minden van bennük, egy olyan közegben, ahol szabadon szárnyalhatnak!

A szerzők: *Nagy Szilvia óvodapedagógus, gyógypedagógus, mesterpedagógus*
Kanczlerné Csizmadia Zsuzsanna óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus
Bocskay Zsuzsanna Óvodapedagógus- Magyar-Német kétnyelvűségre Felkészítő Pedagógus

Magyar Tehetséggondozó Társaság
4032. Debrecen, Egyetem tér 1.
Levelezési cím:
4010. Debrecen Egyetem tér 1. Pf. 28
Számlaszám: Budapest Bank:
10102086-14988802-00000008
Alakult: 1989-ben;
www.mateh.hu
Adószám: 19654487-1-09

Elnök: Balogh László
Örökös tiszteletbeli elnök:
Czeizel Endre

Alelnökök:
Heimann Ilona
Polonkai Mária
Sarka Ferenc
Titkár: Szénási Istvánné
Ügyvivő:
Bohdaneczky Lászlóné

Az elnökség tagjai:
Balogh László, Heimann Ilona
Polonkai Mária, Sarka Ferenc,
Szénási Istvánné, Bohdaneczky Lászlóné
(Állandó meghívott: Százdi Antal)

Felügyelőbizottság:
Tóth Tamás (elnök)
Gönczi Sándor, Szakáll Istvánné,
Varga László

Szekciók és vezetőik:
Tanítói:
Németné Dávid Irén
Felsőoktatási:
Bodnár Gabriella
Szakértői: Heimann Ilona
Kémiai és környezetvédelmi:
Török Istvánné
Óvodai: Szilágyi Ildikó
Nyugat-dunántúli:
Mentler Marianna
Dél-dunántúli: Turi Katalin
Művészeti: Berta József
Gyermekvédelmi:
Kollmann J. György
Kelet-magyarországi:
Nagy Kálmán
Versenyszervezési:
Vasné Dömötör Rozália

T E H E T S É G
a Magyar Tehetséggondozó Társaság negyedévente megjelenő szakmai, információs kiadványa

ISSN: 126-8084

Szerkesztőbizottság:
Heimann Ilona, Mező Ferenc,
Százdi Antal, Tóth László

Felelős szerkesztő: Százdi Antal

Írásokat e-mailen várunk:
mtttehetseg@freemail.hu

Korábbi lapszámok: www.mateh.hu

Kiadja a Magyar Tehetséggondozó Társaság
Felelős kiadó: Balogh László elnök

Készült a Wondex Kft. Miskolc sokszorosításában
www.wondex.hu

„Meg kell a búzának érni”

- a nyíregyházi tehetségkonferenciáról -

A konferenciát a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban 2016. április 1-2-án tartottuk. Fővédnök és több mint 5 éve visszatérő előadó volt Franz J. Mönks, az Európai Tehetségtanács örökös elnöke.

A Nemzeti Tehetség Program által is támogatott rendezvényen ez alkalommal is jelen voltak és előadtak a magyarországi tehetségmozgalom szaktekintélyei, kiváló képviselői, akik 2010 óta támogatják tevékenységünket.

A szervezők ezúttal a Konszonancia Regionális Zenei Tehetségsegítő Tanács mellett a Magyar Tehetséggondozó Társaság Kelet – Magyarországi Tagozata és a Debreceni Egyetem Pedagógiai – Pszichológiai Tanszéke voltak.

A rendezvényt sajtótájékoztató előzte meg, melyen dr. Szilágyiné Pálkövi Mária programgazda, a Konszonancia Regionális Zenei Tehetségsegítő Tanács elnöke köszöntötte a sajtó, TV képviselőit. A rendszerváltozással kezdődött a tehetségfejlesztés az országban – válaszolta újságírói kérdésre dr. Balogh László a Magyar Tehetséggondozó Társaság és a MATEHETSZ elnöke. Legtöbb pedagógus a hátrányos helyzetű megyékből érkezett a Debreceni Egyetem tehetség-továbbképzéseire (Szabolcs, Békés, Szolnok és Hajdú-Bihar megyéből), és ezekben a megyékben sok program is indult már a kilencvenes években. Az Országgyűlés 2008-ban elfogadta a Nemzeti Tehetség Programot, 2009-ben indult a Magyar Géniusz Program, 2014-ben valósult meg a Tehetséghidak Program első része melyben érezhetően, a Kelet – Magyarországi tehetségfejlesztő szakemberek vállaltak nagyobb szerepet a kiírt pályázatok megvalósításában – összegezte a Géniusz program és a Tehetséghidak szakmai vezetője. Dr. Polonkai Mária címzetes egyetemi docens, a Magyar Tehetséggondozó Társaság alelnöke az Arany János Tehetségsegítő Programról szólt elismerőleg. Megyénkben két program is fut, felkészültek az intézmények, a pedagógusok. Tapasztalatai szerint sok kolléga foglalkozik a tehetségfejlesztő programokkal – „megszerették” a tehetséggondozást – fejtette ki véleményét, melyet örömmel hallgattunk.

Tettekre van szükség – Franz J. Mönks professzor szerint, aki öt éve kíséri figyelemmel a tehetséggondozó konferenciáink alkalmával régiónk tehetségsegítő szakembereinek tevékenységét. Németországban és Hollandiában jobb a helyzet e téren. Németországban saját minisztere van a tehetséggondozásnak, aki nyilatkozatot tett közzé, mely szerint törvények, szabályok kellenek, és pénzre van szükség az iskolai tehetséggondozáshoz. Ez azt jelenti, hogy a tehetséggondozás dicsőséges korszaka most kezdődik…

Tettekre van szükség, kormányzati személyeken, egyes embereken múlik a tehetséggondozás. Magyarországon modell értékű összefogással valósult meg a tehetséggondozás – mondta Bajor Péter. Az adózó állampolgárok adójuk 1 százalékát felajánlhatják a tehetséggondozásra is. Tavaly kb. 330 000 ember élt a lehetőséggel, 1,4 milliárd forintot tett ki a felajánlott adójuk 1 százaléka, melyhez ugyanannyit tett hozzá az EMMI költségvetési forrásából. Ez 2,8 milliárd forintot eredményezett. Az idén is hasonló nagyságrendű összegre számítunk. Elkezdődött egy újabb Európai Uniós projekt, a Tehetségek Magyarországa mely 6,5 milliárd forintot juttat az egyéni fejlesztő programokra és ahhoz kapcsolódó tevékenységekre. Az a cél, hogy a program beépüljön a köznevelési, és felsőoktatási rendszerbe – ismertette a MATEHETSZ ügyvezető elnöke.

Konferenciánkat a házigazda KRZTT elnöke utána Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés alelnöke, Baracsi Endre köszöntötte

Franz. J. Mönks professzor a tehetségek képesség szerinti csoportosításáról tartott előadást. Dr. Balogh László ”Az egyéni tehetséggondozó programok alapjai” címmel megjelent új könyvét mutatta be. (Didakt Kiadó, Debrecen, 2016). Ezen összefoglaló mű mindennapos segítség a tehetséggondozással foglalkozó szakemberek gyakorlati munkájához. Bajor Péter a Tehetségek Magyaror-

ága” projektelemeiről tartott előadásából értesülhettünk az új program sajátosságairól, a következő évek feladatairól, lehetőségeiről. Dr. Polonkai Mária a Tutor rendszer kialakításáról beszélt a tehetséggondozásban. Sarka Ferenc a Magyar Tehetséggondozó Társaság alelnöke Stratégia a tehetséggondozásban címmel a Magyarországi Református Egyház Tehetséggondozó stratégiáját mutatta be előadásában. Dr. Mező Ferenc egyetemi adjunktus témája ezúttal az interdiszciplinaritás volt, mely témáról a Tőle megszokott lendülettel hallhattunk az interdiszciplinaritás szükségességének miértjeiről. Dr. habil. Dávid Imre a Debreceni Egyetem Pedagógiai Pszichológiai Tanszékének vezetője számunkra különösen aktuális témakörben, a ”Pedagógusok és a stressz”címmel tartott előadást.

Ünnepélyes keretek között sor került az első nap a Konszonancia – Díjak átadására. 2016-ban Rigó Attiláné a Mezőkövesdi Szent László Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola tanára, Mócz Ferenc a miskolci Egressy Béni - Erkel Ferenc Zeneiskola, AMI igazgatója, Juhász Jánosné a Mezőkövesdi Szent László Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola igazgatója és Császi Erzsébet a Fiatal Tehetségekért Alapítvány sajtóképviselője vett át. Ezúton is gratulálunk az elismerésekhez.

Kedves eseménye volt az első napnak Franz. J. Mönks profeszszor születésnapi köszöntése Bartók zenéjével.

A második napon Halkóné dr Rudolf Éva, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Oktatási Kulturális és Sport Bizottságának elnöke köszöntötte a konferencia résztvevőit. Bartók Bélára „A kilenc csodaszarvas” – felvétellel emlékeztünk.

A debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola, AMI igazgatóhelyettese, Sáriné Szebenyi Judit „Meg kell a búzának érni „- „Autentikus népzenetanítás a zeneiskolában” címmel mutatta be tanítványaival jó gyakorlatát. Felejthetetlen élmény marad számunkra az egykori tanítvány, Guessous Majda Mária Junior– Príma díjas előadóművész, a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanárának magas szintű közreműködése. Dr. habil. Ács Ildikó a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének igazgató főiskolai tanára „Sok vagy kevés a heti egy ének-zene óra?” címmel fejtette ki gondolatait a közoktatásbeli „minőségi” énekórák szükségességéről. Veressné Kovács Éva a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíregyházi Tagintézményének vezetője a Pedagógia Szakszolgálatok szerepéről beszélt a tehetséggondozásban. A Konszonancia RZTT elnöke dr. Szilágyiné Pálkövi Mária a Tehetségsegítő Tanács tevékenységének hatásvizsgálatáról adott tájékoztatást.

Zenei műsorral közreműködtek a konferencián: a régió művész tanárai, tehetséges fiataljai Miskolcról, Debrecenből, Nyíregyházáról: Sárközi Zsuzsanna, Mészáros Emma, Heinrich Hunor Erik, Petró Ádám, Miklós Andrea, Burai Kincső, Csekő Blanka, Fehér Boglárka, Fekete Boglárka, Harangi Annamária, Veres Hunor, Veres Réka, diákok, Hrabovszki Sándorné, Soós Orsolya, dr. Szilágyiné Pálkövi Mária művésztanárok

Az információkban és élményekben gazdag konferencia dr. Balogh László és dr. Szilágyiné Pálkövi Mária összegzésével zárult.

A szerző:
Dr. Szilágyiné Pálkövi Mária
szakértő, a KRZTT elnöke

Hajdani iskoláim

a Váci Piarista Gimnázium

Ujvári István

Az előző lapszámban a kisváci elemi iskolámról emlékeztem meg, ahol az első négy évfolyamot végeztem el, kiváló tanítók keze alatt. Egyet név szerint említek: Rápolthy Viktor tanító bácsit, aki Nagykőrösről érkezett, Kodály által is nagyra értékelt, híres Márton Barna karnagy tanítványa volt.

Tőle megtanultuk a szolmizálás alapjait és sok zsoltárt, Tanulmányaimat 1942-től a váci Piarista Gimnáziumban folytattam.

Új osztályfőnökömtől nem csak kuruc dalokat tanultunk, hanem a japán és a finn himnuszt is. (Ez utóbbival jó néhány év múlva nagy sikert arattam egy finn szaunában, mert amikor rázendítettem magyarul, az összes pucér finn vigyázzba vágta magát.) A katonatisztből testnevelőre váltott vitéz Erdélyi János is ragaszkodott az énekléshez, amikor kivonultunk a városba. Legtöbbször a Csitári hegyek alatt kezdetű népdalt énekeltük.

Ha illusztris vendéget fogadtak, akkor igazgatónk az egész tanulóifjúságnak bemutatta az aulában, vagy a díszteremben. Így emlékszem Mindszenty bíboros, Sík Sándor és főleg Bárdos Lajos látogatására. A díszteremben fogadtuk a híres karnagyot, aki a hat oszlopban felállított diáksereg és a Nagytemplomban megkonduló harangszó hallatán azonnal hatásosan rögtönzött: egy perc alatt megtanította (legtöbbünkkel csak átismételtette) a rövidke népdalt: „Harangoznak a toronyba’/Megy a király a templomba,/Aranycsákó a fejében,/ Magyarország a szívében.” Ezután jött a mutatvány: a népdalt 6 szólamú kánonban dirigálta, s addig kellet énekelnünk, amíg ki nem hallottuk a harangzúgást. Valóban hallottuk, vagy csak hittük, hogy halljuk…? De az élmény a mai napig elkísért.

Nem gondoltam volna, hogy ennek a történetnek kb. 40 év múlva még folytatása lesz. A 80-as évek elején a karvezetőként és zenepedagógusként akkor már országos hírű Bogányi házaspárnál vendégeskedtem. Az asztalnál ült a négy gyermek is, akik napjainkban már világot járó művészek: Bernadett (1972. fuvola), Gergely (1974. Kossuth-díjas zongorista), Tibor (1975. cselló), Bence (1976. fagott). Bárdos Lajos nevét és történetét hallva , a családfő már az asztalnál kórust szervezett. A szülők, a 3 gyermek (a legkisebb még karon ülő volt) és én, a vendég hatszólamú kórust alkottunk. A harangzúgást ugyan nem hallhattunk, mivel a szopránok voltak többségben, de ez a zenei élmény is elkísért máig engem.

Hat évig voltam piarista diák, aztán jött az államosítás. Ez azonban már egy másik történet.

A szerző:
a váci Boronkay Szakközépiskola matematikai versenysikereinek egyik megalapozója, az MTT választmányának tiszteletbeli tagja

Újabb két kötettel gazdagodott egy könyvsorozat

1. Dr. Czeizel Endre – Páskuné dr. Kiss Judit (2015): A tehetség definíciói, fajtái. Didakt Kiadó, Debrecen.
2. Dr. Balogh László (2016): Az egyéni tehetségfejlesztő programok alapjai. Didakt Kiadó, Debrecen.

A kötetek megrendelhetők a Didakt Kiadó címén: www.didaktkiado.hu.

A Tehetség folyóirat két korábbi számában (2012/1. 14-15. oldal és 2013/1. 15-16. oldal) már beszámoltunk arról, hogy a Debreceni Egyetem Pedagógiai-Pszichológiai Tanszéke könyvsorozatot indított tehetséggondozó tanároknak, melynek kötetei a Didakt Kiadó gondozásában jelentek meg. Az eddigi nyolc kötet mellé az utóbbi fél évben újabb két kötet látott napvilágot a tehetséggondozás témakörében, ezekről kívánunk most hírt adni.

1. Dr. Czeizel Endre – Páskuné dr. Kiss Judit (2015): A tehetség definíciói, fajtái.

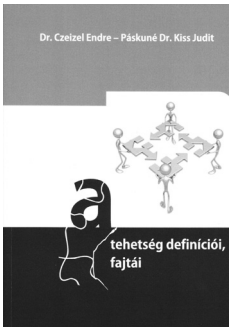

A könyvsorozat kilencedik tagja formabontó abban az értelemben, hogy koherens szöveg helyett a két szerzőtől két hosszabb tanulmányt tartalmaz. Ennek szomorú oka, hogy a könyv végső formába öntésekor Czeizel Endre professzor már nem volt közöttünk. Halála megakadályozta abban, hogy szerzőtársával, oktatótársával tovább gondolkodjon a mű egységesítésén, egy koherens szöveg megalkotásán. Az előszó megírására is Páskuné Kiss Juditnak egyedül kellett vállalkoznia, már nem konzultálhatott professzor úrral.

Mégis, miért érezhetik a tehetséggondozó tanárok, hogy ez a mű nem torzó? Azért, mert mindkét írás a bennük foglalt tartalmi egységek tanításán alapul, a két szerző közel két évtizeden át együtt dolgozva tanította a kötet címe által megjelenített tárgyat a pedagógus szakvizsga „Tehetségfejlesztés, tehetséggondozás" alprogram keretében. Az együttműködés abból is érezhető, hogy a két vaskos tanulmány nem mond ellent egymásnak, inkább kiegészítik egymást, ahogy ez a tanítás valóságában is történt.

Czeizel Endre A tehetség genetikai alapjai című írásában nagy ívű gondolati építkezést tár elénk. Abból indul ki, hogy mik azok az emberi sajátosságok, amelyek kimondottan a DNS láncon alapulnak, ezeken keresztül eljutva ahhoz, hogy milyen sajátosságokban nincs szerepe az öröklődésnek. Közben zeneszerző-, költő-, festőművész-, matematikus-géniuszok családfa-elemzésével bizonyítja, hogy bár e jeles emberek mindegyikénél sok-génes öröklődés feltételezhető, tehetségük kibontakozását a szociális környezet nagymértékben meghatározta. Fejtegetését a motiváció kulcsszóval zárja, amit nevezhetünk szorgalomnak, akaratnak, feladat iránti elkötelezettségnek vagy megszállottságnak, a lényeg az, hogy motiváció nélkül az adottságok nem válnak képességgé, ugyanakkor a motivációnak az eredetét tekintve már semmi köze nincs az öröklött sajátosságokhoz, ezt a szociális környezet befolyásolja.

Páskuné Kiss Judit A tehetség definíciói, fajtái – Pszichológiai perspektívák című tanulmánya három fő részből áll. Az első részben a tehetség meghatározását fejti ki a szerző, megörvendeztetve az olvasót a tehetség többtényezős modelljeinek precíz bemutatásával. A második rész a tehetség felismerésével foglalkozik. Ez a rész azért fontos, mert a teljesség igényével mutatja be, milyen nehézségekkel találják szembe magukat a szakemberek, amikor tehetségeket kívánnak azonosítani. A harmadik rész a tehetségfejlődést támogató, nem képességjellegű személyiségjellemzőket mutatja be. Nem véletlen, hogy a szerző itt – Czeizel Endréhez hasonlóan – a motiváció fontosságára mutat rá, mint aminek kritikus szerepe van a veleszületett adottságok teljesítményre váltásában.

2. Dr. Balogh László (2016): Az egyéni tehetségfejlesztő programok alapjai.

Már a címből is kitűnik, hogy Balogh László könyve hiánypótló. Hiánypótló, mert bár a rendszerváltás után sok területen komoly előrelépés történt a magyar tehetségügyben, a rendszerszerű egyéni tehetségfejlesztési programok területe nem tartozik ezek közé. Ez a könyv pedig pontosan ezt a hiányt próbálja felszámolni, támpontokat adva a gyakorló szakemberek számára ahhoz, hogyan készítsenek egyéni tehetségfejlesztő programokat.

A könyv első fejezetében a szerző visszatekint a magyarországi előzményekre, hiszen a gondolat itthon sem új: a hazai kutatók már a nyolcvanas években megfogalmazták az individualizált fejlesztés elengedhetetlen voltát, természetesen nemcsak a tehetségígéretek, hanem minden gyerek, fiatal számára. Ugyanebben a fejezetben kitekintés történik a világ tehetséggondozó gyakorlatába, bizonyítva, hogy igazi sikereket ezen elv érvényesítése nélkül nem lehet elérni, majd érvként hozza fel a szerző a tehetségígéretek tulajdonságait a rendszerszerű egyéni fejlesztés elengedhetetlen voltához, s végül megvizsgál néhány tehetségfejlesztő modellt, amelyek kapaszkodókat adnak ezen feladat gyakorlati megvalósításához. A második fejezet a tehetségkeresés és -azonosítás azon gyakorlati módszereit tekinti át, amelyek segítik megtalálni a tehetségígéreteket, s e módszerekből közel húszat a fejezet mellékletében közre is ad hangsúlyozva, hogy ezek

mindegyikét lehet használni pedagógus-szakképzettséggel. A harmadik fejezet tartalmi kapaszkodókat ad az egyéni tehetségfejlesztő programok kidolgozásához, ezek figyelembe vétele a tervezésnél elengedhetetlen a komplex fejlesztés szempontjának érvényesítéséhez. A negyedik fejezet azokat a pszichológiai és pedagógiai eszközöket mutatja be, amelyek segítségül hívhatók a megtervezett rövidebb és hosszabb távú egyéni fejlesztő programok megvalósításához. Végezetül az ötödik fejezetben a tervezés főbb lépései kerülnek bemutatásra, hangsúlyozva, hogy nincs általános recept az egyéni fejlesztő programok elkészítéséhez, ezt a munkát minden intézménynek és más szervezetnek az ottani gyerekekhez, fiatalokhoz és saját lehetőségeikhez igazítva kell elvégeznie. Természetesen a kis lépések jelentőségére is felhívja a szerző a figyelmet: a végcél az, hogy minden ilyen egyéni fejlesztő program rendszerszerű szemlélettel készüljön, de ezt csak jól átgondolt építkezéssel, gyakran nem is gyors lépésekkel lehet elérni. Nem az a lényeg, hogy minél több ilyen terv készüljön, hanem az, hogy ezek megvalósíthatóak legyenek! Legvégül ebben a fejezetben áttekinti az egyéni fejlesztő program megvalósításában közreműködő szakemberek és szülők szerepét, hangsúlyozva, hogy sikert csak a folyamatos együttműködésük hozhat.

Aki e témakörben a kézikönyvben található információkon túl is tájékozódni akar, azok számára Balogh László ajánlja a MATEHETSZ (www.tehetseg.hu) és a Magyar Tehetséggondozó Társaság honlapján (www.mateh.hu) elérhető további több száz szakmai kiadványt.

A Debreceni Egyetem „Tehetségfejlesztés, tehetséggondozás” pedagógus szakvizsga programjához készült sorozat korábban megjelent kötetei, amelyek megrendelhetők a Didakt Kiadó címén: www.didaktkiado.hu.

1. Dr. Balogh László (2011): A tanulási stratégiák fejlesztésének pszichológiai alapjai
2. Dr. Tóth László (2011): Képességstruktúrák és iskolai teljesítmény
3. Turmezeyné dr. Heller Erika (2011): A tehetséggondozás lehetőségei a kooperatív tanulásban
4. Harmatiné dr. Olajos Tímea (2011): Tehetség és szocio-emocionális fejlődés
5. Dr. Tóth László (2012): A tehetséggondozás és kutatás története
6. Dr. Balogh László (2012): Komplex tehetségfejlesztő programok
7. Harmatiné dr. Olajos Tímea (2013): Tehetség, alulteljesítés és tanulási zavar
8. Dr. Gömöry Kornélia (2013): A tehetséges tanulók integrált és differenciált fejlesztésének eredményei egy kutatás tükrében

Dr. Tóth László

Egy kis város nagy tehetsége

Szülővárosában, Debrecenben járt általános és középiskolába Holoda Péter úszó, aki lakóhelyén a Hajdúszoboszlói Árpád SE versenyzője, olimpiai kerettag. Kétszeres ifjúsági Európa-bajnoki bronzérmes. Országos ifjúsági csúcstartó 50 méteres pillangóúszásban. Edzője Ludmány László. Hét éves kora óta úszik. 2003. április 4-én jelentkezett az úszószakosztályba édesanyja kíséretében. 2008-tól kezdett versenyezni. Első nagy megmérettetése 2012-ben volt, ez lett a „nagy áttörés” éve. Azóta számos hazai és külföldi versenyen vett részt. Mivel mindig kitűnő tanuló volt, megkapta Magyarország jó tanulója - jó sportolója kitüntető címet. 2016. májusban a Londoni EB –n 50 gyorson az elődöntőben - nyolcvan közül bekerült a középdöntőbe, de harmadik magyarként nem úszhatott. A gyors váltóval kerülhetett az olimpiai csapatba. Ennek is nagyon örülünk és büszkék vagyunk rá. 2015 januárjától az Auburn University hallgatója, sportösztöndíjjal közgazdaság szakon tanul tovább. Családszerető, kedves, szerény fiatalember. További is sok sikert kívánunk neki! Tanulmányainak befejezése után haza várjuk, Hajdúszoboszlóra!

A 2016-os Budapest Open úszóbajnokság, ahol a Bajnok két sprintszámát megnyerve, két aranyéremmel gazdagodott. 50 m gyors és 50 m pillangót sikerült megnyernie, az utóbbinál kétszer is megjavította eddigi legjobbját, a döntőben 24,24 mp-et úszva.

Egyúttal véglegesítődött, hogy a 4x100 m gyors váltó tagjaként, részt vesz a Riói olimpián! Ő a harmadik hajdúszoboszlói, aki olimpikon lett és az első, aki hajdúszoboszlói egyesület sportolójaként jutott ki!

Bravó, Bajnok!
Büszkék vagyunk rád!

A szerző:
Németné Dávid Irén az MTT tanítói szekciójának vezetője

Az Elnökség közgyűlési beszámolója a MTT 2015. évi munkájáról

- összefoglaló -

Bevezetés: A beszámoló hagyományosan öt nagy területre terjed ki: szervezettség, taglétszám, az Elnökség, Választmány munkája, a tartalmi munka főbb elemei, eredményei, gazdasági tájékoztató, a következő év főbb feladatai.

I. Szervezettség, taglétszám:

2014 végére kb. 300 volt a taglétszámunk, 2015-ben 4 új tag lépett be a MTT-be. Az előző két évben jelentősebb volt a növekedés, több mint 20 új tag jelentkezett évenként, minden bizonnyal a jubileumi kiadványaink és konferencia hatására. Sajnos, a tagdíjfizetésben – erőfeszítéseink ellenére – továbbra is van egyenetlenség. A területi megoszlás is egyenetlen, az élenjáró területek az aktív közreműködők létszáma alapján most is: Hajdú-Bihar megye, Budapest, Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Szabolcs-Szatmár megye. Szerencsére új tagok más megyékből is érkeznek.

II. Az Elnökség, Választmány munkája:

Az Elnökség két alkalommal ülésezett, mindkét alkalommal a választmányi ülést megelőzően. Ezeken az üléseken a feladatkörnek megfelelő napirendek szerepeltek: előkészítettük a választmányi üléseket, megtárgyaltuk a Választmány és Közgyűlés által ránk ruházott feladatok teljesítését, valamint megbeszéltük a Társaság aktuális ügyeinek alakulását, intézését. Az elnökségi üléseken az elmúlt egy évben 15 határozatot hoztunk. (Mind az Elnökség, mind a Választmány határozatai nyilvánosak, a Honlapunkon elérhetők a „Határozatok" rovatban.) A Választmány három alkalommal ülésezett - az elnökségi üléseket követően kétszer, valamint volt Egerben egy „informális" kihelyezett ülésünk. A két hivatalos ülésen a főbb napirendek a következők voltak:

- Az MTT 2014. évi gazdálkodásáról szóló jelentés
- A Tehetség folyóirat új nyomdai megjelentetésének tapasztalatai
- Tájékoztató az „Öveges - Laborok szekció" megalakításának előkészületeiről
- A MTT mint szervezet és a tehetségsegítő tanácsok együttműködésének alapkérdései
- A MTT- Közgyűlés előkészítése – Az Elnökségnek a 2014. év munkájáról szóló beszámolója
- A MTT közhasznúsági jelentésének elfogadása - A MTT 2015. szeptember18-19-i győri konferenciájának előkészítése

Ezen témakörökkel kapcsolatosan a Választmány 19 határozatot hozott, ezek vezérelték munkánkat az elmúlt évben. Természetesen ezeket a témaköröket nem véletlenszerűen jelöltük ki, tevékenységünk alapját az azt megelőző Közgyűlésen elfogadott kiemelt feladatok jelentették.

Az informális, kötetlen (nem voltunk határozatképesek) egri őszi ülésen a következő napirendek szerint dolgoztunk: - Beszámoló a MTT 2015. évi győri országos konferenciájáról - Az Elnökség tagjainak beszámolói a 2014. májusi megválasztásunktól végzett tevékenységről. Az éjszakába nyúló beszélgetésen több mint húszan vettek részt a MTT vezetőségéből, s jelen volt meghívottként a Nemzeti Pedagógus Kar elnöke, Horváth Péter igazgató úr, s az Arany János Program Egyesületének képviselői is: Veress Pál és Bíró Gábor igazgató urak. Így nemcsak a Társaságunkat, hanem az egész magyar tehetséggondozó munkát is érintő nagy kérdéskörök kerültek terítékre:

- a tanárképzés tehetséggondozásra felkészítő szerepének gyenge pontjai;
- a pedagógus-besorolások ellentmondásai a tehetségfejlesztő munka aspektusából;
- a tanulmányi versenyek rendezésének szakmai és szervezési problémái;
- a posztgraduális pedagógus szakvizsgára jelentkezők létszámának jelentős ingadozása a tehetség-specializáción;
- a MTT - tagság szakmai programokra mozgósításának nehézségei az új pedagógusi munkakövetelmények kötöttségei miatt stb. Ezekkel a problémákkal a MTT vezetése folyamatosan foglalkozik, keresve az előrelépés lehetőségeit.

III. A tartalmi munka főbb elemei, eredményei

A tartalmi munkánk kereteit a korábbi évekhez hasonlóan elsősorban több szekció tartalmas tevékenysége, kommunikációs eszköztárunk további fejlesztése, valamint tovább gazdagodó külső szakmai kapcsolataink, más szervezetekkel lebonyolított közös programjaink jelentették. Ezek közül a legfontosabbakat az alábbiakban emeljük ki.

1. Területi, szakmai szervezeteink munkája

A 2014-es kiemelkedő jubileumi évhez képest 2015. kevesebb rendezvényt hozott, azonban így is voltak szép számmal konferenciák, műhelyfoglalkozások, tapasztalatcserék, stb. A konferenciák köréből most is kiemelkedett a MTT 26. Országos Konferenciája, amelyet Győrben rendeztünk szeptember 18-19-én, a régió felsőoktatási intézményeinek, a MATEHETSZ-nek és a Pedagógiai Szakszolgálat Győri Tagintézményének közreműködésével. Ezúton is köszönjük minden közreműködő szervezetnek, intézménynek a támogatását, munkáját a nagy sikert aratott konferencia megrendezésében, lebonyolításában. A konferencián a tehetséggondozás legaktuálisabb kérdéskörei kerültek terítékre egyrészt előadások, másrészt szekcióülések keretében. A konferencia összefoglaló értékeléséről és szekcióüléseiről több beszámoló olvasható a Tehetség folyóirat 2015./4. számában, valamint Honlapunkon is. (www.mateh.hu)

Az előbb említett országos konferencia megszervezésében és lebonyolításában is kiemelkedő szerepet vállalt a Nyugat-dunántúli szekció, s rajta kívül a hagyományosan dinamikusan működő Kelet-magyarországi, valamint a Kémiai és környezetvédelmi szekciók mellett az elmúlt évben három szekció különösen aktív

volt: a Felsőoktatási, a Tanítói és a Dél-dunántúli. E helyen is a figyelmébe ajánljuk a szekciók vezetőinek a Választmány 2011. októberi határozatát: „Minden szekciótól kérjük, hogy évente minimum vagy egy nagyobb konferenciát (50 főt meghaladó), vagy két kisebbet (50 fő alatti) rendezzen a szakmai munka továbbfejlesztése érdekében." Ezekbe a programokba célszerű bevonni az újonnan végzett tehetség-szakvizsgás pedagógusokat is. Tudjuk, hogy vannak objektív akadályai is – a pedagógusok új munkarendjéből és anyagiakból fakadóan is – e programok megszervezésének, s a szekcióvezetőktől a korábbiaktól is nagyobb erőfeszítést követel egy-egy rendezvény megszervezése és lebonyolítása. Ezúton is köszönjük a szekcióvezetők áldozatos, lelkiismeretes munkáját.

2. A kommunikációs eszköztárunk tovább gazdagodva, kiegyensúlyozottan működött 2015-ben is:

a MTT Honlap tartalmában tovább gazdagodott, színesedett. A tartalmi bővítésből ki kell emelni a „Szekciók rovatot" működését, s a MTT mint szervezet munkájának folyamatos bemutatása is jóval részletesebben és árnyaltabban történik, mint korábban. Országos jelentőségű vállalkozásunk, a „Tehetség szakirodalom" főrovatunk is tovább bővült. Ezt 2014-ben nyitottuk meg Honlapunkon, lehetővé téve, hogy a szakemberek, szülők és más érdeklődők olvashassák a legfontosabb hazai kutatási eredményeket. Abban az évben 16 monográfia és tanulmánygyűjtemény volt elérhető, s 227 tanulmány, gyakorlati elemzés volt olvasható, ez a lista 2015-ben egy könyvvel és közel ötven értékes tanulmánnyal gazdagodott. A gyűjtést tovább folytatjuk. A MTT - Honlap magas színvonaláért és kiegyensúlyozott működéséért ezúton is köszönetünket fejezzük ki Túri Katalin főigazgatónak és Varga Árpád tanár úrnak.

Természetesen - amint azt folyamatosan olvashatjuk is - a Tehetség folyóirat továbbra is magas szakmai színvonalon jelenik meg, köszönhetően elsősorban Százdi Antal felelős szerkesztő úr lelkiismeretes munkájának, köszönjük neki ezúton is! 2014 végén új helyzet teremtődött azzal, hogy az Apáczai Kiadó állami tulajdonba került, ezért a Tehetség folyóirat további kiadását is meg kellett oldanunk. A Választmány egyhangúan úgy döntött még 2014 végén, hogy saját finanszírozásból továbbra is kiadja a folyóiratot, a miskolci Wondex Kiadóval történő együttműködés keretében. Ezen együttműködés egész évben nagyon harmonikus volt, s találtunk megoldást a kiadás külső anyagi támogatására is.

3. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanáccsal, a Tehetségügyi Koordinációs Fórummal, a MATEHETSZ -szel a korábbiaknál is szorosabb és sokszínűbb lett a szakmai együttműködésünk.

A korábbiaknál is nagyobb létszámban van – általunk küldött vagy más szervezetek által megválasztott – MTT - tag ezen testületekben, a szakmai munka irányításában országosan tovább nőtt szerepünk. Jelentős részt vállal a MTT tagsága anyagok, tervek, kiadványok készítésében, konferenciák szervezésében, lebonyolításában, pályázatok értékelésében, akkreditációs folyamatokban stb. Bajor Péter, a MATEHETSZ ügyvezető elnöke különös figyelmet fordított és fordít a MTT-val való hatékony szakmai együttműködésre, s egyben munkánk anyagi támogatására is: ez egyrészt a Tehetséghidak Program végrehajtásában realizálódott, másrészt az új - várhatóan uniós támogatást is élvező - 2015-20-ig tartó „Tehetségek Magyarországa" Program tervezésében is megvalósult. Ezúton is köszönjük ezt a sokoldalú támogatást.

4. Szakmai együttműködés a nevelési-oktatási intézményeket irányító minisztériummal

A tehetséggondozást érintő fontos kormány-, illetve minisztériumi dokumentum-tervezetekről az elmúlt évben is folyamatosan kérték véleményünket. Ezeket a feladatokat - a rövid, néhány napos határidők miatt - az Elnökség tagjainak mozgósításával tudtuk teljesíteni.

5. Határon túli kapcsolatok: Vajdaság, Erdély, Felvidék, Kárpátalja

Konferenciákon, továbbképzéseken, műhelyfoglalkozásokon való részvétel, tapasztalatcserék és más közös programokban realizálódott e kapcsolatot.

IV. Tájékoztató a MTT anyagi helyzetéről és gazdálkodásáról

V. Főbb tennivalók a következő évben.

- A szekciók magas színvonalú munkájának fenntartása, további erősítése szakmailag és területileg egyaránt. - A MTT - honlap tartalmi gazdagításának folytatása. - A szervezettség további erősítése: taglétszám növelése, különösen a dunántúli és dél-alföldi területeken. - A Nemzeti Tehetség Program megvalósításában való további intenzív közreműködés. - Továbbra is széleskörű szakmai együttműködés a kormányzati és minisztériumi szervekkel tehetségügyben. - A határon túli magyar tehetség-szervezetekkel, műhelyekkel a kapcsolatok további erősítése. - További harmonikus együttműködés a Nemzeti Tehetségsegítő Tanáccsal és a MATEHETSZ - szel. – A Választmány egri kihelyezett ülésén felvetődött, a hazai tehetséggondozást érintő problémák megoldásaira folyamatosan keresnünk kell a lehetőségeket, együttműködve más érintett szervezetekkel.

Határozati javaslatok:

1. A Közgyűlés fogadja el az Elnökség beszámolóját a 2015. évi munkáról.

2. A Közgyűlés fogadja el a gazdálkodásról szóló tájékoztató jelentést.

3. A Közgyűlés fogadja el és határozatban rögzítse a 2016. évi főbb feladatok kereteként az V. pontban megfogalmazottakat.

2016. április 5.
Az Elnökség nevében:

Dr. Balogh László elnök s.k.

KIEGÉSZÍTÉS:

a Közgyűlés a fenti három határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta, így azok határozati rangra emelkedtek, valamint 4. határozatként a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta a 2015. évi Közhasznúsági Beszámolót.

2016. április 20.

Bohdaneczky Lászlóné dr. s.k.
jegyzőkönyvvezető
Dr. Balogh László s.k.
elnök

A hazai tehetséggondozó tanulmányi versenyek helyzetének elemzése

(A MTT Választmánya által megtárgyalt és elfogadott anyag)

Szerkesztői megjegyzés: A Magyar Tehetséggondozó Társaság 2016. március 9-i elnökségi és választmányi ülésén tárgyalta Sarka Ferenc alelnök úr előterjesztésben a hazai tehetséggondozó tanulmányi versenyek helyzetét. Az ülésen kiegészítésekkel, átalakítási javaslatokkal elfogadott anyagot az alábbiakban adjuk közre.

Előzmények: Az MTT 2015. novemberi egri kihelyezett és kibővített (a Pedagógus Kar, az Arany János Tehetséggondozó Egyesület képviselői is jelen voltak) választmányi ülésén tárgyalt a tehetséggondozás aktuális helyzetéről hazánkban. A szakmai vitában szó esett az egyre szaporodó és különböző szintű tanulmányi versenyek helyzetéről is. A szakemberek úgy érezték, hogy 2006. után (OKNT elnöksége tárgyalta ekkor) érdemes lenne újra áttekinteni, elemezni az országos helyzetet. Állást foglaltunk abban is, hogy az elkészített anyagot a Társaság bocsássa a Nemzeti Pedagógus Kar rendelkezésére, hogy azt a Kormánnyal való szakmai egyeztetés során felhasználhassa, valamint a MATEHETSZ vezetőségéhez is juttassuk el tájékoztatás céljából.

A tanulmányi tehetséggondozó versenyekről

A tanulmányi versenyek tekintélyes helyet foglalnak el a hazai köznevelés eszközrendszerében, egyik legrégebbi és legáltalánosabb módja a tehetséggondozásnak, a személyre szabott fejlesztésnek és a differenciálásnak. A versenyek jelentős szerepet foglalnak el az iskolai tanév programjai között az iskolák éves munkatervében. A köztudatban is tiszteletet váltanak ki azok a tanulók, iskolák, nevelők, akik tanulmányi versenyeken eredményesen szerepelnek, hiszen manapság a helyi médiumok rendszeresen tudósítanak egy-egy sikeres szereplésről, versenyzőről, felkészítőről. A legeredményesebbeknek pontszámot is jelent/jelenthet a középiskolai vagy egyetemi felvételinél. A versenyeredmények szerepet játszanak az intézmények külső megítélésében, s referenciaalapot képezhetnek az iskolaválasztásban. A versenyzés az iskolák életében négy szinten jelenik meg: a tanuló, a szülő, a tanár/felkészítő szakember és az iskola szintjén. A tanulmányi verseny kihívást jelent a tanulók számára, felkelti érdeklődésüket az adott tudástartalom iránt, teljesítménymotívumként jelenik meg a tanulói teljesítmény fokozásában, egyik kiemelt eszköze az iskolai tehetséggondozásnak. Ezeknek a versenyeknek jelentős értéke a kreatív problémamegoldást inspiráló feladatok gyakorlattá tétele.

A tanulmányi versenyek meghirdetői:

Emberi Erőforrások Minisztériuma	Szakmailag támogatott és finanszírozott
	Csak szakmailag támogatott
Az egyházak mint fenntartók által meghirdetett tanulmányi versenyek	Valamennyi egyház, amely iskolát tart fenn, „saját tanulmányi versenyt“ évente hirdet meg.
Alapítványok, egyesületek által meghirdetett versenyek	Az alapítványok a céljaikban meghatározottak szerint hirdetik meg. Általában levelezős és nevezési díjas versenyek. Országos versenyeket is lebonyolítanak. Különböző pályázati támogatásokat is igénybe vesznek.
Vállalkozások által meghirdetett versenyek	Nevezési díjat általában nem kérnek, a cégek finanszírozzák.
Állami szervezetek által meghirdetett versenyek	Önkormányzatok, költségvetési szervek, ezek finanszírozzák is a versenyeket
Települések által kiírt versenyek	Finanszírozzák ezeket is a kiírók.
Iskolák által meghirdetett versenyek	Az iskolák nevezési díjat nem kérnek, de alapítványi támogatást/befizetést - gyakran - igen.
Jubileumi évfordulókra meghirdetett versenyek	A költségeket a kiírók biztosítják.
Különböző pályázatok által meghirdetett és finanszírozott versenyek	A versenyeket pályázatból finanszírozzák.

Tanulmányi versenyek a korábbi években

2001-ben a Pedagógiai Intézetek versenyszervezői munkacsoportja állított össze egy anyagot a minisztérium részére.

3.2.Az OKNT felkérésére 2006-ban országos felmérésre került sor a pedagógiai intézetek körében, és a felmérés tapasztalatait az OKNT külön napirendi pontként tárgyalta. Négy verseny vizsgálatára került sor: OKTV; Művészeti versenyek; Oktatási Minisztérium által támogatott (anyagilag, szakmailag) versenyek. Ezen versenyekre vonatkozóan vizsgálták: a versenyen résztvevők személyes tapasztalatait; a szervezés fontosságát; a résztvevők elégedettségét; hogyan látják a versenyek közötti rangsort; a változtatás szükségességét; a versenyeredmények beszámítását a magasabb iskolafokra jutásban; a versenyek finanszírozását (Ki? Miből? Milyen tevékenységet?); a versenyek követelményrendszerét; egyéni vagy csapatverseny?; a felmenő rendszerű versenyek jellemzőit; az elismerés formáit (tanuló, pedagógus relációban).

Az akkori megállapítások:

jó, ha a versenyek sokszínűek, változtatásra a finanszírozásnál van szükség. Minden szintű verseny megszervezéséhez a kiíró teremtse meg a feltételeket. A tanév rendjében az OM hangolja össze a versenyek időpontját (ütközések

elkerülése). Adjanak nagyobb anyagi támogatást a megyei közalapítványok a versenyek megszervezéséhez.

2007 – 2011. közötti időszak.

Az OM pályázati kiírást tett közzé az éves tanulmányi versenyek megszervezése és lebonyolítása céljából. Három fős szakmai bizottság döntött a beérkezett pályázatokról. Tagjai: OM delegáltja, Oktatásért Közalapítvány képviselője, OKNT képviselője. A beérkezett pályázatok három kategóriába kerültek: szakmailag és anyagilag támogatott versenyek, szakmailag támogatott versenyek, nem támogatottak. A versenyek a közlönyben meghirdetésre kerültek. A pályázati támogatások csekélyek voltak. Az igényelt összeget általában nem kapták meg a pályázók. A szerződések egy évre szóltak. Pályázati támogatást adott a versenyekre az Oktatásért Közalapítvány is, külön pályázati felhívással.

3.3.Nemzeti Tehetség Program (2008-tól):

Az Oktatásért Közalapítvány a Nemzeti Tehetség Program keretében tanulmányi és tehetséggondozó versenyek megszervezésére írt ki pályázatot, melyen a magyarországi közoktatási és felsőoktatási intézmények, a pedagógiai szakszolgálat intézményei, pedagógiai-szakmai szolgáltató intézmények, valamint oktatási tevékenységű alapítványok, egyházak és szervezetek vehettek részt. Az OKA megszűnése után az EMMI Támogatáskezelő, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet keretében került sor pályázati kiírásra, melynek célja volt az országos, felmenő rendszerű tehetséggondozó tanulmányi és művészeti versenyek megrendezésének, továbbá hazai tanulók/fiatalok és csapatok nemzetközi versenyeken való részvételének támogatása.

3.4.A Magyar Tehetséggondozó Szervezetek Szövetsége (MATEHETSZ) 2014-ben létrehozta a www.tehetseg.hu/tanulmanyiversenyek honlapot a Tehetséghidak Program keretében azzal a céllal, hogy segítse az eligazodást a köznevelési intézményekben tanuló diákok számára meghirdetett tanulmányi versenyek körében. A versenyek iránt érdeklődő diákok, szüleik, családtagjaik, tanáraik, a felkészítő szakemberek és a versenyeket meghirdető intézmények számára is áttekintést kívántak adni a tehetséggondozást is segítő versenyzési lehetőségekről. E honlapon működtetik ma is a tehetséggondozó versenykereső programot is, ez nagyszerű kezdeményezés és gyakorlat.

Jelenlegi helyzet, a 2015/16. tanév

4.1.Oktatási Hivatal - Pedagógiai Oktatási Központok

A tanulmányi, sport- és tehetséggondozó versenyek szervezése és összehangolása keretében kell ellátniuk a versenykiírásban meghatározott feladatokat, a versenyszervezővel kötött megállapodás alapján. Ezek a központok szervezik az Emberi Erőforrások Minisztérium által támogatott országos és a megyei tanulmányi versenyeket. Honlapjukon naprakészen informálják a pedagógusokat a megjelenő versenyfelhívásokról, a nevezés módjáról, az egyes fordulók időpontjáról és helyszínéről.

4.2.OKTV-Programok

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma az Oktatási Hivatallal közösen meghirdetette az általa támogatott és finanszírozott OKTV versenyeket. Rendezte a versenyen való részvétel feltételeit, a jelentkezés módját, a versenyek szervezésének általános elveit, az OKTV versenybizottságait, fordulóit, az írásbeli versenyrészek általános szabályait, a szóbeli versenyrészek általános szabályait, a szabálytalanságok kezelését, a versenyzők teljesítményének értékelést,

A döntő helyezettjeinek nevét (évfolyamát), iskolájuk nevét (székhelyét) és a felkészítő tanárok nevét, a döntő fordulók lebonyolítása és az eredmények közlése után – legkésőbb június 15-ig – az Oktatási Hivatal a honlapján közzéteszi.

4.3.Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által támogatott versenyek

- szakmailag és anyagilag támogatott tanulmányi versenyek,
- csak szakmailag támogatott tanulmányi versenyek.

Összegzés a jelenlegi helyzetről

- Biztosított a tanulmányi versenyek sokszínűsége.
- Meghirdetői között egyaránt megtalálhatóak: minisztériumok, intézményeket fenntartó egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozások.
- A meghirdetett versenyeken - ha különböző szinten is – biztosítottak a szakmai feltételek.
- Az egyes versenyek helyszínein a kísérő pedagógusok, szülők várakozásának feltételeit nem minden esetben biztosítják.
- Sikeresek a nagy hagyományokkal rendelkező versenyek.
- Gondot jelentenek a versenyek nevezési díjai, a versenyeken való részvétel, az utazás költségei, a pedagógus-kíséret kiadásai , valamint sok esetben a vidékről való felutazók szállás költségei.
- A versenyfelkészítő pedagógusok elismerése (anyagi és erkölcsi) is sok kívánnivalót hagy maga után.

Javaslatok a továbbfejlesztéshez

- Továbbra is biztosítani kell a tanulmányi versenyek sokszínűségét.
- Közkinccsé kell tenni és bevezetni a MATEHETSZ által összeállított szakmai elvárásokat a tanulmányi versenyekkel kapcsolatban.
- A versenyek essenek át szakmai akkreditáción. A szakmai akkreditációs megmérettetést minden versenyszervezőnek lehetővé kell tenni. Az akkreditációs eljárásban meg kell határozni a verseny megszervezéséhez szükséges személyi, szakmai, tárgyi és anyagi feltételeket.

4. A köznevelésért felelős minisztérium tartsa nyilván az országos szintű (akkreditáción
átesett) versenyeket és a versenyeken elért eredményeket.

- Biztosítani kell az iskolák részére a versenyek nevezési díját, a versenyeken való részvétel költségeit (utazás, kíséret, szállás, étkezés, pedagógus helyettesítése, stb.)
- A köznevelésért felelős minisztérium a tanév rendjében hirdesse meg az általa támogatott tanulmányi versenyeket, tartsa nyilván a versenyeken elért eredményeket, és biztosítsa a lebonyolításához szükséges valamennyi költséget.
- A „nagy múltú", nagy hagyományokkal rendelkező versenyek szervezőivel több évre (pl.: 3-5 év) kössön megállapodást (költségek biztosítása) a köznevelésért felelős minisztérium.
- A versenyszervezők részére évenként szakmai fórum szervezése szükséges, ahol tisztázni kell a szakmai elvárásokat és a versenyrendszer tehetségsegítésben betöltött szerepének további lehetőségeit, módszereit.
- A köznevelésért felelős minisztériumnak hosszútávon kiszámítható feltételeket kell teremteni valamennyi felmenő rendszerű tanulmányi verseny megszervezéséhez.

9. Egyértelműen kellene rögzítenie a köznevelésért felelős minisztériumnak, melyek azok a
versenyek, amelyek pontszerző versenyek.

Debrecen, 2016. március 19.
A Választmány nevében:
Sarka Ferenc s.k. a MTT alelnöke

Beszámoló a 2016. évi Curie versenyek országos döntőjéről

Dr Török Istvánné

A XXVII. Curie Kémia Emlékverseny országos döntőjét az idén május 7-én rendeztük meg – hagyományainkhoz híven – a Szolnoki Szent Tamás Görög katolikus Általános Iskolában.

A rendezvényre magyarországi és határainkon túli településekről érkeztek a diákok és kísérőik. A rendezvény megnyitója a Szolnoki Városházán zajlott. A megjelenteket köszöntötte város alpolgármestere, Szabó István, a verseny helyszínét biztosító iskola igazgatója, Oláhné Kanyó Andrea, és Dr Kollmann György az MTT választmányi tagja valamint a Curie Alapítvány elnöke Dr. Török Istvánné.

Az Egri Eszterházy Károly Főiskola/Egyetem képviselői látványos kémiai kísérleteket mutattak be az iskola tornatermében, melyre hatalmas érdeklődés mutatkozott. A zsűri munkájában részt vett Dr Heimann Ilona az ELTE docense az MTT alelnöke.

A XX. Curie Környezetvédelmi Emlékverseny országos döntőjének az idén április 16-án a Szolnoki Főiskola adott otthont. A februárban lezajlott területi döntőkön legjobban szereplő csapatok jutottak az országos megmérettetésre, ahová 93 csapatot hívtunk meg (minden csapat 3 fős volt) Magyarország 25 településéről és határainkon túlról.
A megnyitón köszöntőt mondott Dr. Dobi Bálint, a környezetvédelemért is felelős Földművelésügyi Minisztérium főosztályvezetője, majd a rendezvényt Varga Csaba a főiskola kancellárja és Dr. Török Istvánné, a Curie Alapítvány kuratóriumának elnöke nyitotta meg.

A tesztfeladatok megírása után a versenyző csapatok szóbeli kiselőadásokat tartottak a fogyasztói társadalomban történő pazarlás témakörében. E két megmérettetés összpontszáma adta meg a csapatok helyezését évfolyamonként. Külön kategóriában díjazta a zsűri a regisztrációkor leadott dokumentációt, melynek témája az idén egy társasjáték elkészítése volt újrahasznosított anyagokból. Emlékérmet kaptak azok a területvezetőink, akik több mint 10 éve szervezik területükön a Curie Környezetvédelmi Emlékverseny fordulóit.

Egyre ismertebbé válik a szolnoki központú **Curie Matematika Emlékverseny.**

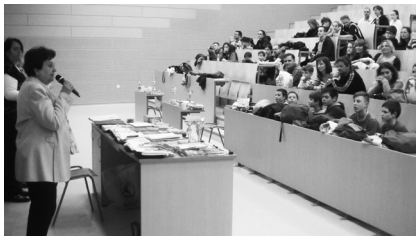

Ez év áprilisában megrendezett döntőn 114 tanuló vett részt az október óta zajló versenyt lezáró megmérettetésen a Szolnoki Főiskolán. Magyarország 25 településéről, valamint a Vajdaságból érkeztek versenyzők. Dr. Túróczi Imre, a főiskola rektora és Dr. Török Istvánné, a Curie Alapítvány kuratóriumának elnöke köszöntötte a vendégeket. Jól esett hallani a rektor szavait, *„hogy örömmel látja itt a sok tehetséges fiatalt, s a tehetségekre figyelő, őket segítő tanárokat."*

A hagyományosan versenyt kísérő programra, a sakkversenyre is sor került, ahová versenyen részt nem vevő gyerekek is benevezték.

A versenyzők szabadidejükben és kísérőik lazító programokon vehettek részt. Nagy sikere volt most is azoknak a fejlesztő játékoknak, melyeket az Okos Játékok Boltjának vezetője hozott és szemléltetett, megtanítva a gyerekeket arra hogyan kell/lehet ezekkel a játékokkal játszani. . Érdeklődés mutatkozott az önkéntesek által vezetett kézműves és játékos foglalkozások, illetve a személyiségfejlesztő tréning iránt is.
Jó néven vették a versenyzők a délután folyamán lezajló „betekintést" is, ahol a versenyzők és kísérőik a javítás után megnézhették a dolgozataikat, s feltehették kérdéseiket a javítással kapcsolatban.
Az eredményhirdetéskor kiosztott ajándékokat örömmel fogadták a díjazottak. A résztvevők és a szervezők *„Jövőre találkozunk ugyanitt"* mondattal köszöntek el egymástól.

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Valamennyi versenyt az Emberi Erőforrások Minisztériuma is támogatta.

A szerző:
a CURIE Alapítvány kuratóriumának elnöke
az MTT Kémia - és környezetvédelmi szekciójának vezetője

WONDEX

Szeretnél egy irodát, az egyszerű *elegancia* jegyében?

A **Leitz** termékeivel varázsolj íróasztalodra stílusos, modern megjelenést!

Olyan környezetben, ahol jól érezzük magunkat sokkal könnyebb dolgozni, alkotni, ugyanis az, ami szép, esztétikus már önmagában is erőt ad és inspirál.

Webáruház: wondex.hu

Tájékoztatás a

TEHETSÉGEK MAGYARORSZÁGA

kiemelt projektről (EFOP-3.2.1-15)

ALAPADATOK

Projekt megvalósulása: **2016. január 4.–2020. december 31.**
Hatókör: Konvergencia régiók (a program szakmai elemeinek megvalósítását a KMR területeken NTP-források bevonása biztosítja)
Konzorciumvezető: Új Nemzedék Központ Nonprofit Közhasznú Kft.
Konzorciumi tag: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége
Projektirányítás: konzorciumi partnerenként önálló projektmenedzsment
Keretösszeg: 6,5 mrd Ft
Forrásfelhasználás megoszlása konzorciumi tagok között: 50–50%

SZAKMAI TEVÉKENYSÉGCSOPORTOK

a) A tehetségszűrés, és -azonosítás rendszereinek, komplex eszközeinek fejlesztése, pilotprogramok megvalósítása. A projekt keretében komplex tehetségfelismerő szűrőrendszer kidolgozása történik. (ÚNK)

b) A tehetségfejlesztést célzó kutatások támogatása és jó gyakorlatok azonosítása a tehetséggondozásban. A kutatási célok az alábbi területek köré csoportosulnak: társadalomtudományi kutatások; az intézményszerkezet átjárhatósága és a pályafejlődés egyéni arculatának feltárása; tehetségtámogató tanulási környezet; nemzetközi és hazai kutatási eredmények disszeminációja; közvélemény-kutatás. (ÚNK-MATEHETSZ)

c) Tehetségtámogató környezet kialakítása. Tehetségtámogató környezet kialakítása tanórai, valamint a tanórán kívüli egyéni és csoportos fejlesztő programokkal, gemifikációval, melyek keretében a különböző tehetségterületek támogatása mellett hangsúlyos ezek népszerűsítése a hagyományos módon, illetve speciális eszközök fejlesztésével és webes lehetőségek biztosításával. Szakemberek, köznevelésben dolgozó pedagógusok, óvodapedagógusok, valamint a pedagógiai szakszolgálati intézmények munkatársai, továbbá a szülők különböző formájú képzése. (ÚNK-MATEHETSZ)

d) Tömbösített fejlesztő rendezvények, csoportos, valamint speciális egyéni támogatások. A legkülönfélébb fejlesztő tevékenységek és programok biztosítása az 5 és 25 év közötti korosztály részére, de elsősorban a köznevelésben tanulók számára. (ÚNK-MATEHETSZ)

e) Minősített Tehetséggondozó Műhelyek kiválasztása és támogatása. A speciális kritériumok szerint minősített műhelyek (30 intézmény), amelyek bekapcsolódnak térségük tehetséghálójának erősítésébe is, egyenletes földrajzi eloszlással. A műhelyek a minősítéssel járó programtámogatások által szolgáltatói, mintaintézményi szerepkört töltenek be. (ÚNK)

f) A tehetségsegítés regionális rendszereinek koordinációja, fejlesztése. Az egyenlő hozzáférést és esélyeket biztosító tehetségsegítő rendszer megvalósulása érdekében a gyakorlati pedagógiai munka, a pedagógusképzés és a kutatóegyetemek közötti tudásáramlás felgyorsítása a megfelelő fórumok, együttműködések és kommunikációs csatornák megteremtésével. A vállalati és civil tehetségtámogató tevékenységek ösztönzése. A Tehetséghálózat továbbfejlesztése és összekapcsolása a köznevelési szakszolgálati hálózattal. (ÚNK-MATEHETSZ)

g) Tutor szolgáltatás kialakítása. Cél: tehetségsegítő szakemberhálózat (tutorhálózat) kialakítása és működtetése. Tevékenységek: tutor szakemberek (tehetségsegítők) kiválasztása, képzése, szupervíziója; tutorhálózat kialakítása és működtetése; tehetségsegítést támogató tutori szerep elterjesztése. (MATEHETSZ)

h) Ösztöndíj támogatások biztosítása a projektbe bevont, valamint a különféle tehetségazonosító eljárásokkal felismert kiemelkedően tehetséges tanulók és fiatalok részére. (MATEHETSZ)

SZAKMAI INDIKÁTOROK

A szakmai tevékenységcsoportok megvalósítása során (az elvárt egyéb számszerű eredmények mellett) a projekt a következő indikátorok elérését tűzi ki célul:
A projekt által bevont tehetségek száma eléri az **50.000** főt.
Legalább **10.000** fő pedagógus továbbképzése sikeresen lezárul.

Ezúton is köszönjük együttműködésüket!

SZÉCHENYI 2020

TEHETSÉG.HU

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE